

Revista

CANTABOU >> 21

març >> 2006

Centre de Professorat d'INCA

Pla d'aplicació a l'aula

Escola i entorn

El mètode de projectes

El Mercat de Sineu

Elaboració d'un calendari

Experiència de matemàtiques a infantil:
El quadern matemàtic

Descobrint l'univers animal: nous
aprenentatges i valors

Els seminaris semipresencials, un nou
context formatiu

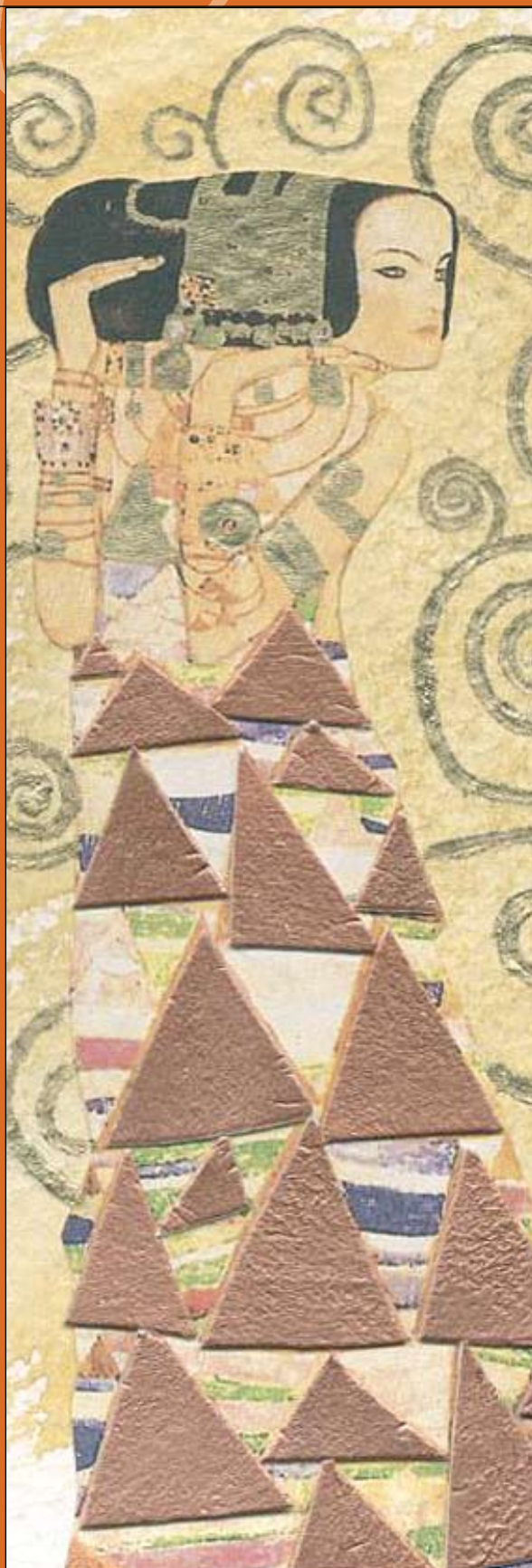
Educació musical i multiculturalisme

Estat, nació, país

Vida pública, vida privada i vida íntima

Conèixer l'AMEIB

Quaderns de salut a l'escola (VIII).
La grip aviària

Pla d'aplicació a l'aula

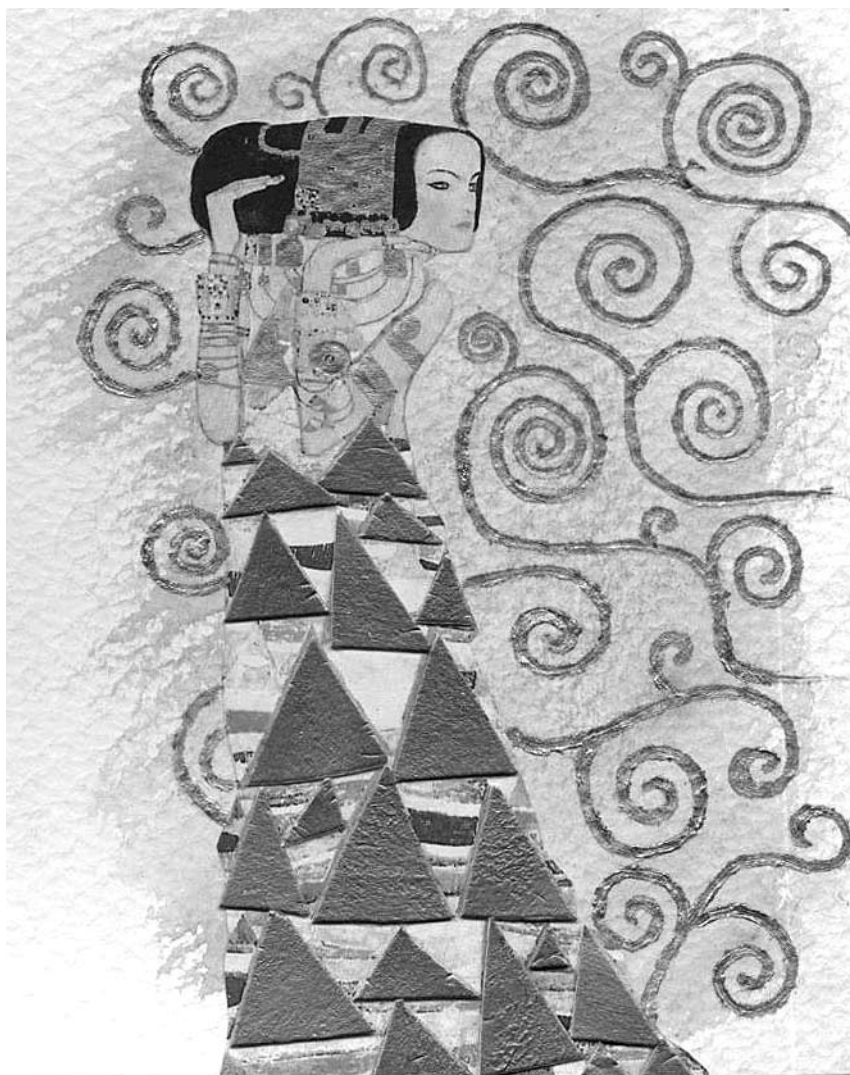
EL Pla de Formació Permanent del professorat corresponent al quadrienni 2004-2008 contempla un Pla Pilot d'aplicació a l'aula. Aquest, en concret, té com a objectius potenciar l'aplicació a l'aula dels continguts treballats en el decurs de les activitats formatives, així com establir els procediments i les estratègies que permetin millorar la incidència de la formació a la tasca diària a les aules.

La Comissió de Seguiment de l'esmentat Pla, a l'hora de fer balanç del curs anterior, dictà una sèrie de recomanacions, algunes de les quals ja han estat posades en funcionament; una d'elles feia referència a facilitar a les institucions col·laboradores, la inclusió en els seus cursos de l'elaboració dels projectes d'aplicació a l'aula; i una altra respecte a la necessitat de planificar en les activitats, un espai per treballar i posar en comú aquest projectes.

Les institucions col·laboradores, és a dir sindicats, i altres entitats que programen formació..., inclouran ja en les properes convocatòries dels seus cursos una proposta que analitzi l'aplicació a les aules de les matèries tractades en aquestes activitats.

La segona recomanació s'ha vist reforçada per les visions extremes de la nostra pràctica diària. Hem pogut constatar que resulta molt profitós per al professorat la posada en comú de les experiències no tan sols del treballat a les aules, sinó també de les reflexions realitzades en torn als aspectes treballats dins les actuacions formatives realitzades al CEP.

Malgrat s'hagin pogut donar algunes reticències entre algun sector del professorat en relació a aquest Pla d'Aplicació, resulta del tot enriquidor per als professors i professores poder

conèixer el que i com treballen altres companys, i així ens ho manifesten de forma majoritària a les avaluacions realitzades en acabar els cursos formatius.

Actualment estam treballant en l'anàlisi exhaustiu dels resultats dels cursos específics d'aplicació, cursos de 40 hores que han anat acabant al llarg del mes de febrer i que han tingut una aplicació específica a les aules.

La passa següent serà poder valorar, al llarg dels propers mesos, l'IMPACTE d'aquesta formació a les aules o als centre educatius, una tasca que s'emmarca dins un altre pla pilot: El Pla d'avaluació de l'impacte de la Formació Permanent del Professorat, i que té com a objectiu avaluar com les activitats formatives incideixen i produeixen uns canvis o uns efectes en la pràctica docent i/o en el funcionament dels centres d'ensenyament.

Jaume Soler Capó. Director Centre de Professors d'Inca.

Escola i entorn

Margalida Pons
Francisca A, Giner
Maria Xamena
CP SANT BARTOMEU. ALARÓ.

A les pàgines d'aquesta revista ja hem donat a conèixer algunes experiències: Fons de llibres, "Escola oberta" "Revista escolar"... que formen part d'un projecte més ampli que és el programa d'ambientalització del centre i que anomenem "escola i entorn".

El que ara pretenen, és explicar-vos un poc el fil conductor i la "filosofia" que uneix aquestes activitats i els dona cos.

Els eixos fonamentals sobre els quals es configuren les intervencions educatives del programa són:

-La formació i sensibilització dels nostres alumnes cap a les característiques i problemàtica del nostre entorn (que no sempre coincideix amb el medi més proper però que ens serveix de punt d'arribada o de partida) i el coneixement dels principis ecològics. Aquest objectiu duu implícit la intervenció i formació permanent dels educadors ja siguin mestres, pares i mares i personal no docent.

-La contextualització i la integració de l'educació ambiental al projecte educatiu, als projectes curriculars, a les programacions d'aula i a la dinàmica general del centre.

-La resolució dels problemes que anam detecta, la recerca de respostes que impliquin un canvi de conducta utilitzant diferents registres per motivar i respondre els interessos dels alumnes: exposicions, concursos, sortides, mitjans informàtics, tallers,...

-La interrelació que s'estableix entre diferents entitats i la nostra comunitat escolar.

Els objectius del programa són:

>Promoure el desenvolupament del PEC i el PCC respecte a l'Educació Ambiental.

>Fomentar la continuïtat de les estratègies d'E.A.

>Preparar activitats de detecció de necessitats i d'avaluació per als membres de la nostra comunitat educativa a partir de les quals puguin sorgir noves propostes.

>Establir actuacions que incideixin en la conducta responsable dels membres de la comunitat educativa: famílies, professorat, alumnat, personal d'activitats complementàries i extraescolars, ajuntament... en relació a diferents aspectes d'ambientalització d'un centre educatiu: residus, estalvi energètic, alimentació, transports, protecció de l'entorn natural...

>Promoure activitats per a reduir les deixalles i fomentar el consum responsable i de productes ecològics: estris escolars, roba, mitjans de transport...

>Facilitar la recollida i selecció de totes les deixalles que es generen al centre.

>Impulsar activitats de sensibilització i conductes respectuoses relacionades amb l'aigua. El programa complet de les activitats el podeu trobar a la nostra pàgina web (www.mallorcaweb.net/cpsb). Les que vos presentam són algunes de les més significatives desenvolupades darrerament

TAULÓ D'ANUNCIS

*Serveix per recollir informacions i notícies del nostre entorn i del centre referides a l'E.A .

*Durant aquest curs s'han realitzat

les activitats següents:

*Exposició de fotografies dels alumnes en el lloc on havien passat les seves vacances titulada "de vacances en el medi".

*Concurs sobre l'aigua "Cerca l'element que relaciona les fotografies". Vàrem obsequiar al guanyador amb un conjunt de peus d'ànec, careta i tub de busseig.

En preparació "recull de dites i refranys sobre l'aigua."

BERENARS SALUDABLES

Amb aquesta activitat s'intenta potenciar l'alimentació el més saludable possible, amb productes del temps i evitant les llepolies:

*Un dia berenam de fruita o serveix com a complement.

*A l'aula s'elaboren plats de cuina aprofitant: els productes del nostre hort (amanides, coca amb verdures...) i les tradicions culinàries de les festes (bunyols, torrons, torrada, coca amb tallades, crespells i robiols...)

*Cada curs es fa un taller de cuina per a pares i mares a càrrec de l'Escola de cuina Alcari. El d'aquest curs es dedicarà a l'elaboració de plats de la dieta mediterrània, el proper dia 16 de març a les 18h. per evitar problemes d'obesitat i colesterol.

ESCOLA SOLIDÀRIA

Pretenen potenciar actituds solidàries envers diferents col·lectius i ONGs.

*Recollida d'aliments per a l'Hospital de Nit per Nadal.

*Recollida de joguines per a Càritas.

*Recollida de roba i joguines per a Nazaret.

*Venda de camisetes per a Mans Unides.

CAMÍ SEGUR CAP A L'ESCOLA

Facilitar l'arribada dels infants al centre evitant l'ús de cotxe i potenciant altres mitjans (bicicleta, patinet...)

*Aparcament de bicicletes.

*Jornades d'educació vial amb col·laboració amb la policia local.(en preparació)

*Entrades separades, a l'escola, per als cotxes i alumnes.

*Sol·licitud a l'ajuntament (agenda escolar 21) de millores de les voravies i del trànsit dels carrers pròxims a les entrades d'E.I. i E.P.

HORT ESCOLAR

El professor Joan Pons (AL) amb un grupet d'alumnes s'encarrega de ...

*Sembrar verdures, hortalisses, plantes medicinals, flors...

*Tenir-ne cura.

*Recollir els seus fruits.

*Treball de manteniment en petits grups cada divendres de 13 a 14h. (2n. cicle)

*Posar-lo a disposició de tota l'escola per visitar-lo i elaborar plats amb els seus productes.

PLANTES NATURALS A LES FINESTRES I ALS PASSADISSOS.

Per gaudir de la seva bellesa i bona olor i servir d'element de decoració

les aules, que volen, tenen a la seva disposició plantes i jardineres per poder sembrar i tenir a les seves finestres. Hem sembrat pensaments i més endavant sembrarem les pe-túnies ..

MENYS RESIDUS.

Per tal de reduir, reciclar, reutilitzar i "recollir" els residus i deixalles del centre :

*A les aules tenim contenidors d'envasos, de paper i de residus.

*Al pati tenim els contenidors d'envasos i de piles.

*Duim berenars dins carmanyola per evitar el paper d'alumini.

*La cuinera s'encarrega de dur els residus orgànics del menjador a l'hort per fer compost.

*Feim treballs manuals i elements de decoració amb deixalles.

*Hem participat al concurs de Rai-guer Recicla.

*Tenim establerts torns per recollir els papers del pati que "han caigut" al terra.

*Col·laboram en la neteja i l'ordre de les aules.

*Utilitzam paper reciclat per als treballs de classe (fotocòpies) i per a l'edició de la revista "Es Castell".

*Exposició "Ei, arbre ! Ha plogut?" cedida per l'IES d'Alcúdia (fins dia 20 de febrer)

PER ÉSSER BONS CONSUMIDORS:

*Tenim un fons de llibres per a reutilitzar-los

*El material escolar procuram que sigui ecològic i/o reciclable.

*Feim una fira d'intercanvi amb tot tipus d'objectes (roba, discs, juguetes...) i una altra exclusivament de llibres. (en preparació)

SORTIDES I VISITES A L'ENTORN:

Al llarg del curs totes les aules fan sortides per conèixer, aprendre i conviure en el medi...

*Acampades: E.I., 2n cicle, 3r. cicle

*Visita al camp experimental de Sa Coma des Tossals (3r. Cicle)

*Son Bonet (1r. cicle).

*Itinerari per visitar els arbres singulars del poble (en preparació)

*Estudi a S'Olivaret sobre els lepidòpters i el bosc (3r.curs)

*Venen agents forestals per donarnos xerrades sobre temes que estam treballant a les aules: Plagues del nostre bosc, espècies protegides, el valor de la garriga i els mitjans d'extinció i d'incendis

JORNADES ESCOLA I ENTORN

Per als darrers dies de curs es preparen activitats lúdiques i esportives per acabar d'arrodonir tot el que hem après durant el curs amb activitats per a alumnes i pares i en les quals també hi intervenen entitats i persones relacionades amb l'E.A.: jocs, sortides, ginkanes, exposicions, cuina... Cal destacar el gran mural "arbres i màgia"(el garrover) que férem el curs passat amb la col·laboració del pintor Menendez Rojas

*Per aquest curs tenim previst que es facin en torn a l'aigua.

El mètode de projectes

UNA EXPERIÈNCIA EN EL TERCER CICLE DE L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Celso Calviño Andreu
Jerònia Sampol Fornés
CP RAFAL VELL. PALMA.

PER QUÈ EL MÈTODE DE PROJECTES

PROJECTES?, mètode de projectes?, centre d'interès?, tant és el nom que donem a la pràctica d'aquesta metodologia ja que el més important quan duim a terme un ensenyament-aprenentatge és, en primer lloc, els objectius que ens proposam, i sobretot, que el procés sia el més significatiu possible. La significativitat és essencial per aconseguir que els continguts (conceptuals, procedimentals i actitudinals) quedin incorporats de forma plena dins la xarxa mental de cada alumne.

El mètode de projectes segons l'anomenam nosaltres és un procés metodològic molt ampli que respon a una forma d'entendre el procés educatiu, això sí, sempre amb uns resultats enfocats des d'una òptica a mitjan i llarg plaç. El seu rendiment, el seu aprofitament o l'adquisició de tècniques d'aprenentatge per part de cada un dels alumnes no és verificable a curt plaç, i en moltes ocasions tampoc durant el propi curs, sinó al llarg de tota l'educació primària, i fins i tot, en nivells educatius molt posteriors, com l'ESO i el batxillerat. Això vol dir, que els resultats es veuran com a mínim després d'haver experimentat, al manco, un treball de projectes i millor després d'alguns més. Moltes i molts dels nostres alumnes que ens visiten i que cursen estudis superiors ens manifesten de l'ajuda que ha estat per a ells la pràctica del mètode de projectes

durant la seva etapa primària i pels estudis en etapes posteriors de l'Educació Secundària i la Universitat.

Per a nosaltres un dels objectius bàsics del mètode de projectes és aconseguir que el nostre alumnat adquireixi unes eines de treball per poder-les aplicar en qualsevol moment i en totes les experiències pedagògiques que en posterioritat desenvolupi. Aquestes eines li han de servir per aprendre a aprendre, per saber estructurar un índex, per saber cercar i consultar una informació i processar-la per després poder integrar-la en el seu procés d'aprenentatge, i finalment per saber explicar-la.

No fa falta dir, que per adquirir unes tècniques de treball hi ha moltes maneres d'aconseguir-ho, i que no és indispensable fer-ho amb el mètode de projectes, però sí que és veritat que si partim d'ell, aquestes són assolides d'una forma molt més significativa. Per què?. Són diverses les raons:

Una tècnica de treball o d'aprenentatge no es pot assimilar d'una forma aïllada i fora de context, sinó de forma globalitzada juntament amb altres continguts.

El mètode de projectes es fa de forma sistemàtica i continuada i no de forma esporàdica.

En tot moment de l'experiència prima la motivació, un tema que sigui del seu agrat és condició bàsica per a treballar en moltes més ganes, i el rendiment, donada la implicació pedagògica de l'alumnat, és molt més elevat.

Es treballa un tema de forma global, es parteix de la didàctica de la globalització, entenent aquesta com a una interdependència entre tots els continguts del tema estudiat. Un exemple podria ser que quan estudiem una determinada planta no es fa de forma individualitzada sinó integrada dins un ecosistema, és a dir, relacionada amb tots els elements i fets físics i naturals que l'afecten.

La interdisciplinarietat, com a suma i relació entre totes les disciplines del

currículum, també hi és present en el mètode de projectes. Es duen a terme activitats de llenguatge com són les exposicions orals com a conclusions al final de l'experiència, activitats de plàstica amb la realització de la portada i dibuixos il·lustratius, activitats de matemàtiques i activitats de coneixement del medi. Aquestes darreres, són majoritàries perquè els temes dels projectes tenen una càrrega abundant d'objectius i continguts d'aquesta àrea.

El mestre ha de ser durant tota l'experiència, un element més dins el procés d'aprenentatge, un orientador que ha de guiar, coordinar i ajudar cada alumne o grup d'alumnes.

Donada la problemàtica de l'alumnat d'avui en dia, a més de dur a terme un ensenyament tradicional, on el llibre és el centre de tot el procés, la didàctica del mètode de projectes és un bon recurs perquè l'alumne deixi de ser un subjecte passiu. Així, convé cercar alternatives noves que impliquin cada alumne dins el seu procés d'aprenentatge passant a ser un subjecte actiu, dinàmic i emprenedor. El mètode de projectes a la vegada potencia aquests aspectes i permet, cosa molt important, també respectar el ritme d'aprenentatge personal.

CURRÍCULUM I MÈTODE DE PROJECTES

Amb el mètode de Projectes ens hem de demanar, com en qualsevol altre activitat didàctica, que volem, com ho volem i quan ho volem ensenyar?... Indubtablement el mètode de projectes solament es pot aplicar en una escola on el projecte curricular de centre sigui obert i flexible i no tancat.

Un procés d'ensenyament-aprenentatge ha de ser articulat i complet això vol dir que hem de seqüenciar i ordenar els continguts de cada una de les àrees. Però primerament, hem de tenir ben clar quins són els continguts conceptuals que s'han d'integrar en el currículum. La veritat és que si volem que aquest sigui recurrent i en espiral, això és que els continguts siguin tractats en diferents nivells, hem de seleccionar i prioritzar quins són els que hem de veure a cada nivell i cicle, i el que no podem fer és deixar-ne fora de la programació. Nosaltes, al principi varem voler aplicar la metodologia del Mètode de Projectes a tota l'Àrea de Coneixement del Medi, però després de tot un curs ens adonarem que molts dels continguts conceptuals del nivell no havien estat treballats. Per exemple es treballaven molts de conceptes d'un determinat bloc de continguts però no es tractava durant tot el curs escolar altres conceptes d'altres blocs de continguts. Considerarem que el currículum ens quedava coix. Seguint sempre amb les teories de Stenhouse sobre la investigació a l'aula i l'avaluació constant de qualsevol metodologia que apliquem, ens plantejarem fer-ho de la manera que a continuació exposarem.

L'experiència que duim a terme està basada en una sèrie de passes que van molt coordinades i correlatives. Aquestes són:

ELECCIÓ D'UN TEMA

Per tal de dur a terme una metodologia el més activa possible, els alumnes elegeixen un tema lliurement que ha de ser fruit o sorgit de la discussió i el debat d'ells. Però, anteriorment cada alumne elegeix tres temes que trobi interessants i s'escriuen a un llistat on una vegada tancat, individualment n'elegeixen el que més els interessa i l'argumenten, primer per escrit i després oralment davant tota la classe per tal de convèncer el màxim nombre de companys. Abans de que comencin les exposicions és bo que el mestre faci les reflexions oportunes de que una vegada escoltats tots els temes exposats s'han de triar pels propis interessos i no pel grau d'amistat que es tengui amb el que ha proposat el tema.

Una vegada escollit el tema a treballar, es fan cartells per posar per tota l'escola demanant informació (llibres, cartells, videos, fotografies...) sobre el tema.

PASSES PER PODER ELABORAR UN GUIÓ

Escriure tot el que sé i sabem sobre el tema. Escriure tot el que volem saber

Aquestes activitats primer les faran individualment i després entre tota la classe. Hem de dir que el mestre no intervingrà si hi ha conceptes erronis perquè una vegada finalitzat el mètode pot servir d'avaluació pels propis alumnes i aprendre de les seves equivocacions. També s'han de treballar una sèrie de pautes abans de realitzar el que volem saber i, el més important, aprendre a formular preguntes.

Les preguntes sorgides en l'activitat que vol saber tota la classe sobre el tema? seran les que utilitzarem per elaborar el guió i les ordenarem de la següent manera.

- Preguntes de caire general.
- Preguntes de caire particular i més concretes.
- Ordenar-les segons la prioritat i la dependència d'una amb les altres.
- Emprar els termes correctes i iniciar-los en el vocabulari científic.
- Ordenar i estructurar les preguntes.

En petit grup agruparan les preguntes que pertanyin a un mateix bloc i deixaran per les últimes les que considerin que no estan incloses dins cap altre. Una vegada finalitzada aquesta tasca es posaran en comú entre tota la classe i es faran els canvis oportuns.

La següent passa serà donar un nom genèric a les preguntes que formen un mateix bloc, per exemple si estudiem els animals totes les que facin referència a classificació dels animals,

hàbitats, espècies en perill d'extinció...

A continuació les preguntes les aprendran a formular científicament, i a utilitzar un llenguatge precís i entenedor. També aprenen a enumerar-les. Aquesta passa és fonamental per aprendre a estructurar un guió, un dels objectius bàsics de tota aquesta metodologia.

Un exemple de com enumeram les preguntes, és així: 1, 2, 3... Les subpreguntes 1.1 1.1.1 1.1.2. La pregunta tres seria:

3. CARACTERÍSTIQUES

3.1- morfologia d'alguns animals.

- 3.1.1- mamífers
- 3.1.2- peixos
- 3.1.3- rèptils
- 3.1.4- aus
- 3.1.5- amfibis

Ja hem finalitzat el guió, la qual cosa resulta molt laboriosa durant el primer projecte, però l'experiència de realitzar-los durant quinze anys ens ha convençut de que és important "perdre el temps" elaborant sense frissar i d'una manera entenedora cada una de les passes del guió. Pensam que si els nostres alumnes aprenen els fonaments de l'elaboració d'un projecte, els següents sabran fer-los sols.

INVESTIGAR I ELABORAR CADA UN DELS APARTATS

Els alumnes formaran petits grups de quatre o cinc alumnes, triaran un nom que faci referència al tema a estudiar i començaran la recerca de la informació per Internet o amb els llibres que han aportat ells o altres nins i nines de l'escola per mitjà dels cartells informatius que abans hem esmentat. Durant aquesta recerca és necessari ensenyar-los a realitzar una bibliografia que també acompanyarà al treball una vegada finalitzat.

En tot el procés d'aquesta recerca d'informació, també es indispensable

ensenyar-los a destriar la informació important de la que no ho és. Hem de dir que molts de llibres que aporten són difícils per a la seva comprensió perquè tenen un llenguatge molt elevat.

EXPLICAR CADA GRUP AL GRUP CLASSE LA FEINA FETA.

Cada grup de nins i nines explica a la classe tota la investigació que ha duit a terme. Aquesta pot anar acompanyada de vídeos, murals, fotografies...els altres prendran nota a través d'unes fitxes sobre la informació cercada, la manera d'explicar i els recursos utilitzats.

AVALUACIÓ DURANT TOT EL PROCÉS

Durant tot el procés es fa un seguiment sistemàtic i exhaustiu de cada passa del projecte. Es revisa cada cert temps l'organització i numeració dels fulls. S'anoten totes les intervencions orals de cada alumne en els debats i s'anima aquells alumnes que els costa participar. Després de cada sessió anotam el punt on estan les seves investigacions, com han processat la informació, la bibliografia utilitzada...qui ha fet feina i qui no. Al final del projecte es tornen a revisar les preguntes del que volien saber i els conceptes que tenien del tema i així veuen els conceptes erronis que tenien al principi.

L'AUTOAVALUACIÓ COM A EINA DE DIAGNÒSTIC

Mentres fan la feina en grup, tenen unes fitxes d'autoavaluació on avaluen la feina que han fet durant la setmana tan individualment com tot el grup i en acabar la sessió de projectes setmanal ens les entreguen i valoram els mestres i el grup els avenços i dificultats que han tingut

Una vegada acabat el projecte cada alumne s'autoavalua contestant a una sèrie de preguntes exposades en una fitxa on consta el nom del projecte, si l'han acabat de forma satisfactòria, les passes que han seguit per dur-lo a terme, el material audiovisual, informàtic i la bibliografia emprada, el material emprat durant la seva exposició final davant el grup-classe, la valoració crítica del treball realitzat (si els ha agradat fer-ho, que hi posaria, si ha estat fàcil o difícil per a ells i elles...), la valoració de la seva aportació en el treball de grup. També contesten valorant de 1 a 10 els seus coneixements, la seva originalitat i creativitat, el domini de les tècniques emprades...

EPÍLEG

Hi ha qui pot pensar que el que nosaltres feim no és propiament mètode de projectes ja que no l'aplicam a totes les àrees, potser sigui així, però allò important no és el nom sinó els resultats aconseguits amb el que ens hem proposat. Treballar a partir d'un centre d'interés, pedagògicament i didàcticament, té de positiu que possibilita infinitat de camins per arribar a la meta proposada, als objectius curriculars. Creim que una metodologia didàctica no pot ser dogmàtica, ha de ser oberta en el sentit de poder aplicar-se juntament i al mateix temps amb altres. Ha de ser elàstica en el sentit que ha de poder aplicar-se de diferents maneres. Un mestre no pot aplicar una metodologia d'una forma unilateral sinó que ha de ser crític amb ella, ha d'analitzar-la i modificar-la constantment i adequar-la al moment educatiu i a l'alumnat. El mètode de projectes no és un procés fàcil ja que constantment s'han d'introduir novetats que sorgeixen segons el tipus i grup d'alumnat. El/la mestre que ho dur a terme ho ha de pensar molt bé. En resum, hem de reestructurar el procés d'aprenentatge constantment i això és molta de feina. És veritat que aplicar metodologies actives, on l'alumnat i també el mestre és un element viu i actiu ens fa més agradable la tasca docent quotidiana.

El Mercat de Sineu

PER A 3R DE PRIMÀRIA

Concepció Camps
Bartomeu Vilanova

EL mercat de Sineu és un dels més importants de Mallorca no només pel seu pes econòmic, sinó també, i molt especialment, pel seu significat cultural.

Des de principis del segle XIV cada dimecres, Sineu, és el punt de trobada: compradors, venedors, visitants i turistes de tot Mallorca convergeixen a la capital de Pla.

És voluntat de l'Ajuntament de Sineu que "el dimecres" tingui també un atractiu pedagògic. Amb la presentació del quadern "Feim dimecres: anam al mercat de Sineu" destinat a tercer cicle d'Educació Primària s'amplia l'oferta del municipi als centres d'ensenyament.

El mercat es presenta com l'eix conductor on el coneixement del medi s'uneix a una tasca interdisciplinària. La proposta pedagògica va més enllà de la mirada, de l'aparador, és una proposta per viure la nostra cultura.

En Marc i na Maria, són dos companys dibuixats que acompanyen als al·lots i al·lotes de 5è i 6è en un recorregut pel passat i present que cada dimecres es retroba al mercat de Sineu.

**Feim dimecres:
anam al mercat
de Sineu**

3r cicle de primària

Concepció Camps Bosch
Bartomeu Vilanova Suau

Ajuntament de Sineu

1- PREPARAM LA VISITA

El llibret dona la possibilitat de preparar la sortida a l'aula.

Sineu, el centre de Mallorca...!

Mapes, estadística, gràfiques, esquemes i exercicis de relació; els procediments són l'eix del coneixement del

territori, de la geografia humana i econòmica d'un municipi: Sineu dins el marc de l'illa de Mallorca.

Una mirada al passat de Sineu

El passat, la nostra història, es presenta seguint un ordre cronològic, amb un vocabulari senzill i un text amè. Es dona una atenció especial

a l'època contemporània, de d'on es fa referència als fets i als conceptes bàsics per entendre el present (sistemes de govern, legislació, democràcia, conflictivitat social...). Les tasques que es proposen es basen en la lectura comprensiva.

Amb la intenció de transmetre que

tota realitat és fruit del passat, finalitza "una mirada al passat de Sineu" fent un seguit de reflexions sobre els protagonistes de la història i, procurant que cada un dels nostres alumnes se senti protagonista de la història pel fet de viure el present i, se senti responsable per estar construint el futur... serà la història dels seus néts.

El mercat d'altre temps

El passat vist des d'una òptica antropològica i etnològica, és introduït per un petit exercici matemàtic. És una pinzellada a les relacions humanes, les eines del camp, els recipients, els oficis, la gastronomia... estem parlant de cent anys enrere.

2- DE VISITA AL MERCAT

Què és un mercat?

Abans de començar el recorregut pel mercat de Sineu ens preguntem pel significat de la paraula mercat, i pels mecanismes que intervenen i formen part de l'activitat econòmica.

Aclarit aquest concepte, ja pot començar el recorregut que es pot seguir des del text o també des del plànol que hi ha darrere el quadern.

L'alumnat s'haurà de fixar en els tipus de productes que s'ofereixen, la seva localització i els preus que tenen. Però no només això, durant el recorregut es treballen diferents punts d'interès:

- **La compravenda d'animals vius:** La zona on hi ha animals és l'espai més significatiu del mercat, de manera que caldrà una informació complementària i, al mateix temps, una observació més acurada.
- **El casal de Son Torelló, l'església de Santa Maria:** Davant aquests dos edificis s'introdueix a l'alumnat a un joc on apliquen conceptes matemàtics, s'aproximen al llenguatge arquitectònic i també a la iconografia cristiana.
- Abans d'acabar el recorregut

descobrim les **eines de tall mallorquines**.

Donat que el mercat de Sineu és un punt de trobada de compradors i venedors i, al mateix temps, és un atractiu turístic, no ens ha d'estranyar que arreu estigui ple de gent. Es proposa que cada alumne es "disfressi" de periodista i preguntati a un venedor i a un comprador la seva opinió sobre el dimecres.

Dins la proposta de visita la mercat de Sineu s'inclou una visita a l'Ajuntament on es guarda una **barcella** de l'època medieval. Uns petits exercicis d'observació i càlcul ens acostaran als que es feien en el passat. Aquesta part de la visita és guiada.

3- REFLEXIÓ FINAL

Per finalitzar l'activitat es proposa una reflexió sobre **educació mediambiental**. Analitzant com deuen quedar els carrers de Sineu un cop acabat el mercat, caldrà cercar idees per deixar el poble net.

L'última qüestió demana una **valoració de l'activitat**, una crítica positiva i una anàlisi del comportament individual i de grup.

CAMPS Concepció, i VILVANOVA Bartomeu (2005). *Feim dimecres: anam al mercat de Sineu*. El Gall Editor i Ajuntament de Sineu.

Per aconseguir el material cal telefonar a l'ajuntament de Sineu: 971520027

Elaboració d'un calendari

Teresa Moll Cifre

CP NTRA. SRA DE ROBINES. BINISSALEM

SOM moltes les escoles que elaboram un calendari per als pares; qualche escola ho fa amb la participació de tots els grups del centre, altres només amb la col·laboració d'un cicle, d'un nivell... N'hi ha que el duen a imprimir per tal de fer les còpies iguals per a tothom i d'altres que el feim fer a cada un dels nostres alumnes. Sigui com sigui, és una idea que es va estenent d'escola a escola quan un ho prova i comenta amb altres companys tot el profit que en treim.

A l'escola de Nostra Senyora de Robines, a Binissalem, fa un parell de cursos que feim un calendari amb els nostres alumnes de 1r i 2n de primària. Enguany aquesta feina s'ha anat consolidant i hem pogut concretar una mica més els objectius que preteníem aconseguir i que no són només de caire curricular. És una activitat que ens facilita la comunicació del nostre estil de feina als pares dels nostres alumnes, dóna protagonisme al llarg de tot l'any a una feina feta al centre per cada un dels nins i nines del cicle i, com és de suposar, ens facilita la programació de l'àrea de plàstica al llarg de tot el primer trimestre. D'altra banda, a partir de l'elaboració del calendari treballam, d'una manera molt significativa, els conceptes de mes, setmana, estació i any. També, en funció dels interessos dels mestres i/o alumnes, permet incloure-hi referències a festivitats de la nostra cultura com són la celebració del dia del llibre, algunes festes religioses, els aniversaris dels mateixos alumnes, els equinoccis de les estacions, etc.

Enguany hem procurat especialment tenir molt en compte la diversitat de les tècniques plàstiques, algunes

apreses durant un seminari d'educació plàstica que es va dur a terme al centre. També, encara que limitats per les característiques físiques del que és un calendari, procuram emprar materials i suports diferents; alguns són materials de deixalla que reutilitzam per tal de respectar la línia ecològica de l'escola. També hi hem inclòs algunes feinetes lligades a l'àrea de geometria, seguint les propostes de Lluís Segarra durant un seminari de matemàtiques que férem al centre. Finalment, i donat que tenim un llibre de plàstica per a tot el cicle, hem seguit algunes de les propostes que ens oferia.

En fi, és una feina que es va consolidant amb els anys, que permet treballar objectius molt diferents que es van complementant i, especialment, que agrada molt a tots: nins i nines, mestres i pares.

Us anim a afegir-vos a tots els que ja ho feim any rere any. Comprovareu com hi passareu molt de gust i podreu adaptar-ho sense cap problema als vostres propis interessos i iniciatives.

Per tal que us faceu una idea de com pot quedar la programació d'un d'aquests calendaris vos ensenyam la programació del que hem fet enguany a 2n. Esper que vos agradi.

	TÈCNICA	ACTIVITAT
Portada	ESTAMPACIÓ D'ESFERES	Banyant esferes de vidre petites dins pintures <i>témpera</i> de diferents colors, fer-les rodar damunt la cartolina blanca.
Gener <i>L'hivern</i>	DIBUIX AMB GOMA D'ESBORRAR DAMUNT PINTURA PASTEL	Amb un únic color pastel, acolorir tota una superfície blanca. Dibuir un ninot de neu i flocs esborrant amb una goma aquest color. Finalment, fixar-ho amb un fixador.
Febrer <i>L'ametller</i>	PINTURA DE DITS.	A un full preferiblement blau cel, es dibuixa la branca d'ametller amb una cera negra o marró i, amb els dits i <i>témpera</i> , es fan les flors blanques i rosades.
Març <i>La primavera</i>	MOSAIC	Amb bocins de paper xarol o cartolina de colors, amb formes de quadrats o triangles, fer figures geomètriques senzilles. Aferrar-les fent un camí.
Abril <i>Festa del Llibre</i>	ACOLORIR AMB PUNTETS	Acolorir amb puntets de retolador un dibuix de Sant Jordi i el drac.
Maig <i>Flors i insectes</i>	PAPIROFLÈXIA	Amb cercles i quadrats doblegats de paper xarol, es fan papallones, porriols i flors damunt un full de color verd que també es pot acabar de decorar amb dibuixos.
Juny <i>L'estiu</i>	MUNTATGE	Amb bocins de papers de revista, diaris, ... fer la figura de l'espantaocells i el blat. Completar-ho dibuixant.
Juliol <i>El sol</i>	ESTAMPACIÓ DE CILINDRES	Amb pintura <i>témpera</i> de colors càlids, estampar les diferents cares d'un cilindre sobre un full de color estiuenc.
Agost <i>La mar</i>	COMPOSICIÓ	Reproduir un tema mariner amb retalls de diferents materials (paper d'embalar, teles, plastilina, ...).
Setembre <i>La Festa des Vermar.</i>	PINTURA AMB CERES MANLEY SOBRE FONS D'AQUAREL·LA	Aprofitant el tema del vermar, es pinta tot el fons d'una cartolina blanca amb taques grosses d'aquarel·la. Un cop eixut, dibuixar-hi un raim de colors amb les ceres.
Octubre <i>La tardor</i>	COLLAGE AMB PAPER DE SEDA	Amb bocins de paper de seda tallats amb els dits, fer un collage superposant-los o no. Fer-ho amb una mateixa escala de tons freds per evocar les postes de sol d'aquests mesos.
Novembre	DIBUIX, PUNXAT I AFERRAMENT DE TELA AL BUIT.	A un full amb la fotocòpia d'una padrina que broda i una al·lota que llegeix a una butaca, s'acaba de dibuixar tot el que falta a l'estança tenint en compte el fred d'aquest mes. Es punxa la butaca i la roba i s'hi aferra tela al darrere.
Desembre <i>Nadal</i>	ESTAMPACIÓ	Es fa un dibuix amb ceres Manley damunt un paper de vidre (el motiu és nadalenc). Després la mestra, amb ajuda d'una planxa, l'imprimeix a una cartolina.

Experiència de matemàtiques a infantil: El quadern matemàtic

Maria Antònia Coll Morey
Francesc Xavier Juan Juan
MESTRES D'EDUCACIÓ INFANTIL

EL primer factor que l'escola ha de tenir en compte a l'hora de treballar el llenguatge matemàtic és l'ús quotidià que s'ha fet del números dins el context social en que viu el nostre alumnat.

Com a mestres hem de seleccionar amb molta de cura els continguts i la metodologia més adient. Això suposa deixar de fer coses i fer-ne d'altres més funcionals pels nostres infants, tal com diu na Lliana Carbó i en Vicent Gràcia al seu llibre *Mirant a través dels números*: "El que necessita l'alumnat és un marc d'aprenentatge intel·lectualment estimulant."

Cada cultura, cada ecosistema educatiu configura la seva manera d'ensenyar i d'aprendre matemàtiques.

L'aprenentatge de la numeració és un procés que s'aprèn des de fora a través dels sentits per després interioritzar-ho. Autors com Piaget pensaven que els números es construïen a partir d'una abstracció reflexionant des de la pròpia mentalitat de la persona en establir relacions entre els objectes.

Vigotsky parla de la tasca docent: els mestres han de ser facilitadors de situacions en un entorn ric on les relacions que s'estableixen entre alumnes, alumnes i mestres i entre tots aquests i la cultura siguin riques.

Seguidament vos volem fer arribar una experiència duita a terme durant aquest curs escolar amb infants de sisè d'educació infantil al col·legi públic Sa Quintana. És una experiència que té com a punt clau el llenguatge matemàtic, però que seguint el caràcter globalitzat, integral i significatiu de l'etapa intervenen tots els àmbits d'experiència.

DESENVOLUPAMENT DE L'EXPERIÈNCIA.

Aquesta activitat va començar quan un infant d'un grup de 5 anys va dur una cinta mètrica a classe. Ell va ensenyar a la resta d'infants perquè servia i a partir d'aquí varem començar la conversa amb la pregunta: "On hi ha números?". Entre tots vam anar fent una pluja d'idees que varen quedar enregistrades. La mestra va proposar que anessin duent números des de casa o del carrer per tal de compartir amb els altres quina utilitat tenia cada número i així anàvem treballant els textos numèrics. Això va ser motivador pels infants i a la vegada provocador de conflictes educatius, ja que hi havia números que era difícil dur-los a l'aula.

Amb tota la informació recaptada varem decidir entre tots que fariem un llibre. Aquest llibre té dues parts: una grupal i l'altra individual.

Per a la part grupal, els infants amb l'ajuda dels pares anaven cercant tot tipus de textos numèrics que emprava la família: tiquets de compra, de cinema, d'aparcament, de banc, d'avió, de iogurts,... Ho duïen a classe i ens explicaven perquè servien els números que hi havia. Ho anàvem desxifrant, l'aferràvem a una pàgina del llibre i l'infant que ho havia duit escrivia segons el seu procés d'escriptura. També va sorgir la qüestió de que hi havia números que no les podíem dur a l'aula i varem decidir fer fotografies amb la càmera digital. Vam aprofitar la sortida per anar a l'administració de loteria i allà ens varen donar bitllets. Els infants se n'adonaren que allà tot eren números i que, a més a més, donen sort!

A la part individual els infant varen plasmar la seva mà amb pintura de dit, la varen mesurar amb la cinta mètrica, varen contar dits. També ho varen fer amb els peus afegint l'atribut número de peu. A un altre full varen dibuixar i escriure el que medeixen.

També els infants es varen pesar, es varen dibuixar, varen escriure el pes i llavors varen aferrar una fotografia de la seva experiència. Aquí hi varen

afegir tot allò que pensaven que tenia relació amb els números i ells mateixos: número de telèfon, talla de la roba, de les sabates, número de la casa del carrer on viuen, ...

Després d'haver-se pesat i medit, els infants ho escrivien a un llistat per tal de veure totes les mesures juntes. Després férem una estadística on cada infant va pintar el seu pes, seguidament ho feren individualment. Més endavant ho feren amb el pes.

Aquesta activitat va començar a finals del primer trimestre d'aquest curs escolar i encara està en funcionament. El llibre està situat al racó de matemàtiques.

OBJECTIUS PROPOSATS.

- > Descobrir la utilitat dels números de manera significativa i motivadora.
- > Establir semblances i diferències entre els companys a partir de la seva talla i pes.
- > Adonar-se'n de que el seu cos és el principal recurs numèric i que està en canvi continu.
- > Aprendre a desxifrar els textos numèrics que es poden trobar en la vida quotidiana per sí mateixos.
- > Afavorir la participació dels pares en la recerca dels números.

CONTINGUTS.

Actituds:

- Cura del material d'ús col·lectiu.
- Respecte a les diferències i semblances dels altres.
- Interès per l'elaboració del llibre.
- Gust per compartir l'experiència amb les famílies.

Procediments:

- Observació i anàlisi de les proporcions de pes i mesura.
- Recerca i interpretació de textos numèrics.
- Elaboració del llibre de manera creativa.
- Ús del llenguatge escrit com a eina per descobrir els textos numèrics.

Conceptes:

- Els números.
- Els textos numèrics.
- Les estadístiques.
- Les mesures.

AVALUACIÓ

L'avaluació, com la gran majoria d'activitats a l'educació infantil, té com a eina fonamental les graelles d'observació sistemàtica de cada una de les activitats que inclou aquesta experiència. Hi ha molts de moments en que la conversa és el recurs més important per adonar-se'n de quin és el grau d'assoliment d'allò que es va descobrint. També hi ha moltes altres activitats

en que la mestra té una atenció individualitzada a l'hora de realitzar l'activitat. La mestra es mostra com una guia i com a una facilitadora de nous aprenentatges. És l'infant que descobreix i és la mestra que facilita els recursos, i no ens referim exclusivament als materials.

Dins aquesta experiència s'han establert uns criteris d'avaluació que serviran per controlar el procés. Els més representatius que fan referència al llenguatge matemàtic són:

- L'infant utilitza els números de manera significativa i funcional en la seva vida diària.
- L'infant empra eines bàsiques o sap on cercar-les per a interpretar tots aquells recursos numèrics que es troba.
- L'infant descobreix el seu cos com a font numèrica.
- L'infant coneix les xifres que defineixen aspectes del seu propi cos i compren que estan en canvi continu.
- L'infant comparteix els seus descobriments numèrics amb els seus familiars.
- L'infant s'interessa per aportar material d'aprenentatge des de casa i valora el que duen els altres.

Finalment cal dir que aquesta experiència s'ha enriquit amb el curs de *Els llenguatges matemàtics a l'aula* que el centre de professorat d'Inca ha duit a terme durant aquest curs escolar. Moltes d'altres activitats estan sorgint amb l'únic objectiu de fer acostar als infants a les matemàtiques sense que aquestes suposin, ja des de petit, una dificultat o una matèria avorrida.

BIBLIOGRAFIA:

Liliana Carbó i Vicent Gràcia. *Mirant el món a través dels números*. Ed. Pagès editors.

Descobrint l'univers animal: nous aprenentatges i valors

Francesca M. Magraner Frau
ASSESSORA TÈCNICA DOCENT

INTRODUCCIÓ

L'ancestral vincle entre humans i animals.

LA relació entre els humans i els animals ha constituït des dels temps més remots una història complexa i fins i tot contraposada; d'una banda, l'home prehistòric ens ha deixat mostres a les pintures dins coves d'escenes de caça amb un missatge clar: la lluita entre depredadors per la subsistència. Però ja a l'antic Egipte coneixem la veneració d'aquesta fascinant cultura vers els animals; n'és un exemple significatiu el culte als moixos als quals enterraven a cementiris.

Les cultures clàssiques evidencien ja semblances amb la concepció dels animals a la societat actual, en especial si consideram el cas de Roma: a més del tradicional ús utilitari o de companyia de les feres, ha passat a la història pels cruents espectacles al circ que tant emocionaven a un públic enfervoritzat.

El descobriment de nous móns a partir de les èpoques de les grans conquestes (segle XVI) suposarà la incorporació progressiva als països europeus d'espècies animals fins aquell moment inimaginables; d'això ens han deixat nombrosos testimonis els historiadors d'Índies. Així comença la història natural que segles després, amb la consolidació dels colonialismes arribaria al seu moment àlgid durant la Revolució Industrial.

El tractament cap els animals ha variat segons els períodes històrics i

especial força ha tengut sempre la religió; cal esmentar que els creïdors monoteistes prominents a la cultura occidental (cristianisme, judaisme i musulmans.....) no han mostrat mai excessiva simpatia cap els animals, als quals consideren com a éssers inferiors al servei de l'home racional.

Valguin aquestes inicials pinzellades històriques per esbrinar que el coneixement del món animal, en especial el que fa a les espècies allunyades del nostre hàbitat natural, s'ha canalitzat fins fa relativament poc temps, a través dels viatges d'exploradors, que ens han deixat testimonis mitjançant llibres d'història natural (dibuixos i descripció), dels comerciants que han transportat la fauna considerada com a més exòtica i l'ha exposada davant l'encuriositat pública civilitzada (els primers zos daten de finals del segle XVIII a Viena, París i Londres)

Donam un bot en el temps: els

anys setanta del segle XX suposen un abans i un després en la consideració del món animal i en la revisió dels mètodes per conèixer-lo i de valorar-lo; una paraula, avui en dia tan instal·lada en el nostre vocabulari, es comença a sentir: ha nascut l'ecologia.

Després vendran els estudis de biofilia, el naixement d'associacions que qüestionen el tractament que en feim de la natura (Greenpeace és probablement el més clar estàndard d'aquest moviment); també es parla de protecció animal i especisme (les recents investigacions científiques sobre els codis genètics i les semblances entre humans i espècies com els primats no deixen cap dubte i la hipòtesi de Darwin és ja innegable). Finalment, la transició cap el segle XXI ens ofereix una alternativa per equilibrar els interessos humans i preservar la riquesa natural alhora que evitar l'extinció de nombroses espècies animals: corren temps de sostenibilitat.

1.2. La fascinació dels nins cap els animals.

No hi ha dubte que els infants demostren una inclinació natural cap els animals; anàlisis realitzades des de la pedagogia i psicologia mostren l'estret vincle que s'hi estableix. Entre d'altres aspectes, cal destacar: 1. Els efectes de seguretat que troben els nins en els animals (estudis confirmen que quan es senten intranquils, entre un 42-79 %, acudeix a la seva mascota) 2. Els animals constitueixen categories significatives del desenvolupament primerenc de la percepció, la cognició i el llenguatge (les primeres lectures estan plenes d'històries on n'és protagonista un animal) i 3. La intel·ligència emocional dels infants es veu afavorida pel llenguatge no verbal que mostren les feres (així aprenen que s'ha d'anar més enllà del racioni i que la comunicació estrictament lingüística és incapaç per aprehendre la totalitat del coneixement)

Degut a aquesta decisiva influència del animals en tants variats aspectes en la vida dels nins, seria aconsellable que educadors i pares i mares tinguessin cura de la forma com els infants descobreixen l'univers animal. La cèlebre frase que la societat

del segle XXI demana una educació acord als nous temps, és també aplicable en aquest aspecte.

2. UN HORABAIXA AL ZOO? VIU LA MÀGIA DEL CIRC?: MÈTODES A REVISAR.

L'any 1978 es va donar a conèixer la Declaració Universal dels Drets dels Animals, aprovada per UNESCO i ONU. D'especial valor pel tema que ens ocupa n'és l'article 4: "Tot animal que pertany a una espècie salvatge té dret a viure lliurement en el seu propi ambient natural, terrestre, aeri o aquàtic, i a

reproduir-se. Qualsevol privació de llibertat, fins i tot la que tenguí fins educatius, és contrària a aquest dret".

Malauradament, aquesta Declaració és gairebé tres dècades després, més un recull de desitjos que una realitat; pretén oferir unes premisses bàsiques per desenvolupar una protecció animal mínima i evitar els abusos que l'home en fa massa sovint basant-se en criteris científics i de la seva prominència al món.

Dins l'àmbit educatiu també resulta decebedor que una nombrosa

part dels educadors encara recorrin a les visites als zos, sense en moltes ocasions, assabentar-se prèviament de les condicions en què viuen les feres. En el cas del progenitors resulta significatiu l'inevitable visita als circs perquè els fills gaudeixin de les exhibicions de les bèsties sota la disciplina de la punxant corretja, cridant ordres sense aturar.

2.1. Els zos.

Fa uns mesos es va emetre un exemplar anunci per televisió d'una coneguda marca de cotxes; el lema era "No tots vàrem néixer per viure a la ciutat". S'hi observen imatges d'animals en captivitat en zoològics.

La majoria de zoològics exposen com a declaració d'intencions que pretenen educar els visitants sobre els animals i promoure la conservació de la fauna silvestre, però per aconseguir aquesta lloable tasca, han de fer molt més que exposar-los. D'altra banda, el coneixement dels seus comportaments és molt difícil si se'ls aparta del seu context natural. Una gran part dels visitants se'n va del zoo sense aprendre gaire i és incapaç d'identificar tan sols l'espècie de fauna més comuna.

Estudis informen que la mitjana de temps en veure un animal és de 30 segons davant cada mostra. A més a més, els darrers temps, molts de zos alimenten aquest desig sols d'entreteniment, augmentant el nombre d'espècies, víctimes de

la cultura de l'oci on tot val per captar clients.

Això no obstant, és clar que hi ha tot tipus de zoos: uns estan ben administrats i d'altres, són cruels. N'hi ha que tan sols fixen cartells amb els noms dels animals, que són sols estafes lucratives, col·leccions d'animals salvatges i espectacles ambulants sense regulació.

La pregunta que com educadors ens hem de plantejar és contundent: com avaluar la relativa humanitat dels zoos i la seva contribució a l'educació i conservació?

A continuació s'indiquen una sèrie de variables que poden ser útils per a pares i mares i professorat:

1. Fer preguntes als responsables o monitors: d'on prové aquest animal? Quin tipus de menjar li donau? Quins trets de la seva espècie són bàsics al seu entorn natural? 2. Observar i analitzar el comportament dels animals i les gàbies on viuen. És lamentable que alguns zoos reproduïxin escenes de jungla pintades a les parets de les gàbies sense res més. La qualitat de l'espai és tan important com la quantitat. Per exemple: els micos haurien de tenir bons aparells per enfilarse i balancejar-se.

Existeix un significatiu informe amb el títol "Presons d'animals. Viatge-denúncia als zoos espanyols" realitzat l'any 2000 per experts biòlegs i publicat al periòdic El Mundo.

Una fotografia serveix d'encapçalament de la investigació: mostra un cartell on es llegeix "Alerta amb tots els micos. Són perillosos i poden mossegat". Fent cas omís a l'avís, la gent dona cops a les reixes de les gàbies per atreure l'atenció dels primats i captar les fotos més expressives dels animals.

La cria en captivitat d'espècies en perill d'extinció suposa una fita pel món de la conservació; molts pocs

zoos del món poden presumir d'això (el cas de Jersey és potser el més conegut). La majoria utilitza els conceptes de "cria en captivitat" i "conservació" com a reclams comercials i justificacions ètiques. Al respecte, George B. Schaller, el zoòleg de camp més important del món i autor del llibre sobre gorilles que va engrescar la cèlebre Diane Fossey, pensa que aquesta és l'única funció del zoo

2.3. Els circs

Per què afirmam de forma rotunda "NO als circs amb animals"? Perquè treuen els animals del seu hàbitat natural, els obliguen a passar la major part de la seva vida encadenats dins gàbies d'espai reduït i viatjant milers i milers de quilòmetres en condicions penoses als camions; després se'ls obliga a actuar sota l'amenaça constant dels càstigs.

Es tracta d'un medi ambient artificial, sense cap valor educatiu; les proves i espectacles no tenen res a veure amb les accions i comportaments naturals.

Un mínim d'empatia, que no d'humanització com molts critiquen, cap als animals revela una atmosfera de tristor, avorriment i soledat.

Les reaccions de la vida captiva mostren comportament neuròtics: voltes dins la gàbia, mossegades a les reixes i automutilació.

Els mètodes de doma, el terme ensinistrament s'ha de reservar per als animals domèstics, constitueixen recordatoris visuals de la por com a medi per actuar: punxes, morral, cadenes i altres eines intimidatòries.

El cas dels tigres és significatiu: són animals solitaris i lliures i al circ estan engabiats un devora l'altre i sovint actuen en grup. Una recent pel·lícula del director fran-

cès Jean-Jacques Annaud, Dos germans (2004), constitueix una eina educativa excel·lent per donar a conèixer com es priva de la llibertat i hàbitat natural els tigres per introduir-los al món humà, dominat pel mercantilisme i frivolitat. Absolutament recomanable aquest nou tractament animal d'Annaud, després de l'èxit d'una altra extraordinària pel·lícula que ja és un clàssic: L'ós (1989)

Per al públic infantil, el film d'animació en 3D produïda per Dream Works, Madagascar (2004), mostra els pros i contres de viure en captivitat (en condicions dignes per als animals, és clar) o en el medi natural salvatge: el contrast d'actituds entre l'urbanita lleó, gaudint d'una còmoda existència al zoo de Nova York i idolatrat pels visitants, i la zebra, àvida per tornar als seus orígens a la selva i viure en llibertat, ofereixen una adient eina didàctica per apropar-se des de l'ensenyament primerenc a temes de bioètica, un dels camps d'estudi amb més difusió els darrers temps.

En conclusió: què ensenyen els circs als nins? La resposta no pot ser d'altra que és lícit que l'home domini les feres en situacions de simple divertiment; aquesta manca de sensibilitat no és el que volen la majoria dels pares i mares i educadors.

S'ha d'afegir que de cada vegada més, apareixen prohibicions o restriccions respecte a l'ús d'animals als circs com a Suècia, Suïssa, Dinamarca o parts d'Anglaterra, Irlanda o EE.UU.

La sensibilitat humana del segle XXI sembla que va substituint poc a poc la concepció i continguts de l'anomenat el més gran espectacle del món: èxits d'espectacles com el Cirque du Soleil o Zensation, que ha visitat Mallorca en dues

ocasions, en són una clara mostra.

3. ALTERNATIVES “SOSTENIBLES”

Per sort, els mètodes per conèixer el món animal van trobant nous camins i els humans donen mostres de la seva intel·ligència amb la creació d'espais més adequats per a les necessitats de les feres; no es tracta de crear “hotels de luxe” per a les bèsties mentre més de mig món es mor de fam, enfermetats terribles o guerres cruentes, sinó de reproduir el més fidelment possible el seu hàbitat natural a fi de preservar l'equilibri de l'ecosistema universal. Sens dubte, tots en sortim guanyant.

3.1. Visites a reserves, parcs...

Una de les sortides més populars els darrers temps a Mallorca entre els escolars és la visita a indrets com Marineland, camps d'aprenentatge com Es Burotell o Natura Parc.

El més veterà d'aquests espais, Marineland (1970), és avui per avui un dels més valorats parcs marins a Espanya i és lloable la política de l'empresa per equilibrar entreteniment i investigació biològica.

Tot i que la majoria d'animalistes consideren que els shows dels lleons marins i els dofins són també semblants a les patètiques actuacions d'elefants i tigres als circs convencionals, també s'ha de reconèixer que els mètodes d'ensinistrament per aprendre les acrobàcies aquàtiques estan molt lluny de les domes ferotges tradicionals. És cert que no hi ha aprenentatge sense disciplina i repetició, però el que hagi visitat el recinte haurà observat que la relació entre els cuidadors i els animals a Marineland resulta saludable i pot ajudar a desenvolupar en el públic jove una sensibilitat cap als animals.

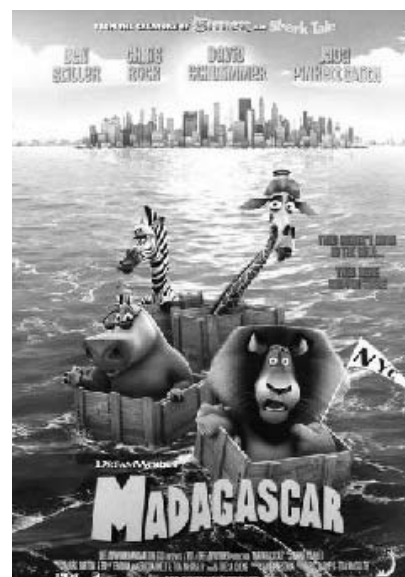
La Conselleria d'Educació i Cultura, per una part, i la Conselleria de

Medi Ambient per una altra, ofereixen tant a escolars com a gent en general interessada en el tema, una ample oferta de sortides amb intenció ecològica. En realitat, els darrers anys estam assistint a un boom de la conscienciació medioambiental i gairebé totes les administracions han desenvolupat programes al respecte. Els camps d'aprenentatge de les Illes Balears tenen per finalitat treballar objectius i continguts del currículum a un lloc específic, a uns espais amb unes instal·lacions i uns recursos adequats; la metodologia es basa en l'aprenentatge significatiu i es solen realitzar reunions prèvies entre el professorat del camp i del centre escolar per garantir l'assoliment de coneixement de l'alumnat en el qual es fomenta la implicació personal i una acció creativa. Els camps d'aprenentatge com l'esmentat més amunt o Son Ferriol, es Palmer, sa Cala, Orient o Formentera, entre d'altres, ajuden a què els nins exercitin la capacitat d'observació, experimentació i interpretació.

En el cas de Natura Parc es mostra la diversitat animal i vegetal de Mallorca i de països llunyans. Les instal·lacions han estat especialment dissenyades per fer sentir als visitants la força de la naturalesa amb un esforç per integrar els animals a un espai adient. Cal destacar la riquesa d'aus que volen amb total llibertat a hàbitats creats per biòlegs especialistes.

3.2. Viatges ecològics.

L'abaratiment de les tarifes de transport aeri o marítim, els nous hàbits socials de passar un cap de setmana a un altre indret espanyol o europeu i, en definitiva, els avantatges d'una societat moderna i del benestar, haurien de tenir una incidència directa en el coneixement del món animal.

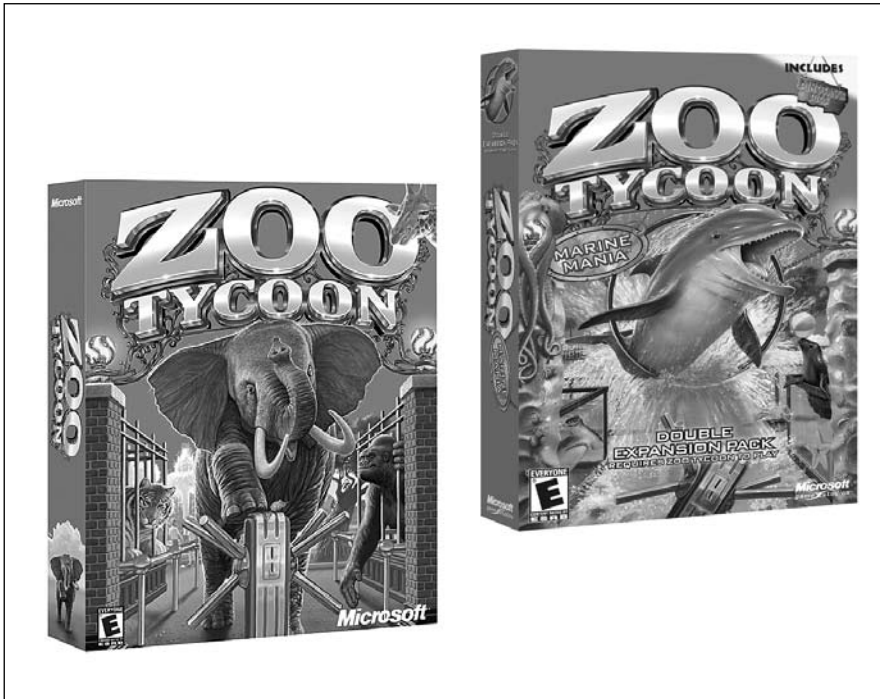
Per què no organitzar una sortida per visitar el zoo de Barcelona, un dels més reconeguts a nivell nacional, amb una política educativa clara? I per què no anar a passar un dies en plena natura a un Parc Nacional com el de Doñana, un espai únic a Europa? Sense oblidar les anades a Museus de Ciències Naturals o exposicions temporals rellevants.

Pel que fa als parcs naturals, els ecologistes manifesten un cert escepticisme ja que consideren que presenten el perill de convertir-los en parcs temàtics degut a la visita constant dels homes i que es tracta d'una natura totalment administrada; la alternativa ideal és la creació de santuaris: ecosistemes reservats per a la vida salvatge sense activitat humana que, de moment, està en fase d'introducció al nostre país.

3.3. Lliçons virtuals.

Els mitjans de comunicació ocupen des de fa unes dècades un lloc cabdal com a eina d'informació i són ja majoria els educadors que els consideren com a metodologia d'aprenentatge i fins i tot objectes d'estudi en si mateixos.

La valoració negativa, en especial

de la televisió, i d'alguns gèneres cinematogràfics, no exclou que gràcies a les noves tècniques audiovisuals, la pantalla màgica s'hagi convertit en una valuosa font de coneixement per saber més i millor del món animal. Amb el llegendari precedent de la sèrie *El hombre y la tierra* de la Fuente, els documentals estan gaudint els darrers anys d'un moment d'esplendor amb la multiplicació de festivals i cues a les taquilles dels cinemes, tal com ha passat recentment amb *El viatge de l'emperador* on es recrea la marxa dels pingüins al seu hàbitat.

L'oferta de canals temàtics a la televisió amb produccions que recuperen antigues pedagogies de la Il·lustració -el terme anglès "edutainment" (fusió de les paraules "education" i "entertainment") s'està imposant en molts de centres educatius-, resulta fonamental perquè els estudiants completin fora de l'horari escolar, la seva formació sobre innumerable assumptes; cal destacar que els programes amb contingut animal solen ser dels més vists i en són especialment recomanables els canals Natura, Dis-

covery Channel, Animal Planet...

L'accés a internet i la perfecció i interacció que han anat assolint les pàgines web no poden mancar com a font d'apropament a l'univers animal; de nou trobam un equilibri entre divulgació i diversió que es pot trobar als llocs virtuals de zoos i santuaris amb càmeres mitjançant assistim en directe a la vida quotidiana dels animals.

Un apartat especial que gaudeix d'ample acceptació entre els estudiants són els videojocs; de res serveix demonitzar aquesta eina i és que amb racional mesura i esperit crític, aconsegueixen transportar els usuaris a un món apassionant a mig camí entre la realitat i la fantasia. Molt recomanables són *Zoo Tycoon* on s'inclouen més de 100 animals, un pack amb espècies en perill d'extinció i escenaris molt diversos. Igualment premiat és el videojoc *Whiplash* que ha rebut un guardó de l'exigent associació animalista PETA (People for the ethical treatment of animals) amb un tema conflictiu poc tractat encara al món educatiu com és l'experimentació

animal sense justificació.

No es pot deixar de banda l'ús pedagògic dels robots que reproduïxen amb gran versemblança els animals i als quals són tant aficionats a Japó i a Àsia en general; el conegut parc temàtic de Futuroscope (França) ha inclòs l'actual any 2006 entre la seva oferta un zoo robòtic gegant perquè els visitants compreguin, per exemple, la vista del camaleó, l'oïda de la ratapinyada o descobreixin una girafa de gairebé tres metres d'alçada. Segons paraules del director del parc, es tracta d'un recorregut biomètric intel·ligent on els robots mostren com viuen els animals.

4. CONCLUSIÓ

És innegable que la complexitat que sempre s'ha donat entre els humans i els animals es va incrementant a la societat actual ja de per si mateixa paradoxal, amb contrastos desigualtats vergonyoses, però també és una època d'alternatives, d'altres móns són possibles, de què la utopia és un mitjà per avançar.

L'educació, com no pot ser d'altra forma, constitueix una peça clau per oferir coneixements i valors als futurs ciutadans i ha arribat el moment d'incloure el món animal al currículum escolar i de formar els educadors al respecte.

UNICEF ha donat difusió recentment a l'anomenada Carta de la Terra. És una esplèndida eina per treballar el concepte global del món i que presenta com a valor bàsic el respecte i cura dels éssers vius: "Tracta bé les persones, els animals i les plantes perquè formen part de la natura, necessiten protecció i ens donen mitjans per viure"

Els seminaris semipresencials, un nou context formatiu

Margalida Barceló i Taberner
ASSESSORA DE L'ÀMBIT SOCIAL I
LINGÜÍSTIC DEL CEP MANACOR

LES TIC I LA TRANSFORMACIÓ DE L'ESCENARI DOCENT

L'ENTRADA de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació dins l'àmbit educatiu sens dubte han produït un canvi d'escenari de la pràctica docent. Tots els que treballam dins aquest àmbit sabem que la nostra feina no es podrà desenvolupar tal i com s'havia fet fins ara i que amb menor o major mesura hem de començar a tenir en compte l'ús de les TIC i els canvis metodològics i conceptuals que se'n deriven. De fet als centres de les Illes Balears hi ha ja iniciatives en aquest sentit i, sobretot, hi ha professionals que s'hi han engrescat a títol personal i que són els que dinamitzen l'ús de les TIC entre companys i companyes. Per això es pot dir que hem començat a treballar en aquest sentit, encara que de forma més o menys heterogènia segons els centres i també segons les persones, heterogènietat que ve marcada també per una distribució de recursos humans i materials encara parcial.

Els estudis sobre la incidència pedagògica de les TIC esmenten del parany d'usar-les simplement com a un canvi d'eina, un canvi que podríem anomenar estètic o decoratiu. Allò de canviar el paper i el bolígraf per una pantalla i un teclat; o una pissarra i el guix per una pissarra digital. La Comissió Europea ja va assenyalar que la

societat de la informació canviarà els mètodes d'ensenyament, reemplaçant la relació excessivament passiva docent/discent per una nova relació interactiva (1995)¹.

En aquest sentit hem de tendir cap a nous conceptes pedagògics envers la relació entre el que és ensenyament i el que és aprenentatge. De fet, aquest nou escenari educatiu ve donat per un nou escenari social (mundialització, societat de la informació i la comunicació, avenços tècnics i científics, etc.) que necessita uns ciutadans i ciutadanes amb coneixements i destreses que els permetin enfrontar-se als desafiaments d'una societat en canvi constant.

És evident que veurem canvis curriculars i canvis metodològics i que el paper de l'ensenyant serà més de facilitador de l'aprenentatge que de transmissor de coneixements. Amb l'ús de les TIC la pràctica pedagògica pot potenciar molt més l'aprenentatge col·laboratiu i es pot centrar molt més amb l'aprenentatge i l'aprenent, de manera que les teories del constructivisme es fan de cada vegada més vigents en forma de noves aportacions que destaquen la importància de l'activitat i el context per a que es realitzi l'aprenentatge que, alhora, esdevé un procés en el qual els aprenents s'integren gradualment a una comunitat o cultura de pràctiques socials. El disseny d'aquests contextos d'aprenentatge serà una de les tasques prioritàries de l'ensenyant i les TIC en seran un element estructural indispensable.

L'ÚS DE LES TIC EN LA FORMACIÓ DEL PROFESSORAT

La formació del professorat sobre TIC s'ha centrat sobretot en l'adquisició de destreses en el maneig de les diferents eines informàtiques que han anat apareixent i que tenen una relació més o menys directa amb els suports tradicionals d'aula o d'assignatura: els processadors de textos, les bases de dades, els fulls de càlcul, els tractaments d'imatges, la recerca d'informació a través de la xarxa, el programari educatiu, etc. De qualque manera, s'han anat reemplaçant les eines tradicionals per eines més potents. No obstant això, aquesta adquisició de destreses per part del professorat no sempre s'ha transformat en una implementació a l'aula. Els motius són diversos i moltes vegades no depenen d'actituds personals (i a vegades sí). Podríem esmentar aspectes com recursos materials minsos o mal distribuïts, horaris que no faciliten canvis de pràctica, formació desigual entre equips de professors i professores, etc.

Les altres passes formatives ens condueixen a entendre la implementació de les TIC associades a canvis pedagògics conceptuals i metodològics en la línia que hem apuntat més amunt envers l'aprenentatge

1. European Comisión (1995): *Teaching and Learning. Towards the Learning Society*. Luxembourg: Office for Oficial Publications of the European Communities.

col·laboratiu i significatiu.

Evidentment, tot això que acabam d'exposar de manera massa sintètica i segurament incompleta es podria rebatre o perfilar amb exemples de pràctiques reeixides, que n'hi ha. Ens serveix emperò d'introducció per contextualitzar el que exposarem a continuació sobre l'ús de les TIC en la formació del professorat.

A banda de l'oferta de formació del professorat a distància (FAD) que s'ofereix des del Servei de Formació del Professorat i que aquí no comentarem perquè mereixeria més atenció i una autoria més competent en el tema, als centres del professorat de les Illes Balears (CEP) s'ha generalitzat una iniciativa que va partir des del CEP Manacor i que es va anomenar Modalitat Mixta de formació, que incloïa fases presencials i fases a distància en les activitats de formació (cursos i seminaris). L'experiència duita a terme al CEP Manacor des del curs 1999-2000 ha estat valorada com a molt positiva pel que suposava d'implementació d'ús de les TIC en les activitats formatives que s'oferien al professorat. Aquesta modalitat es va implementar en activitats amb objectius i continguts molt diversos, però en totes elles hi havia uns objectius comuns que es podrien definir de la manera següent:

- Iniciar-se en una nova modalitat de formació que inclou una fase presencial i una fase a distància (Modalitat mixta de formació permanent del professorat).
- Conèixer les eines bàsiques per poder desenvolupar la formació a través d'eines de comunicació a distància.

Actualment l'oferta d'activitats semipresencials és més ampla i més coneguda pel professorat i, a més, des de tots els CEP s'han dissenyat seminaris amb fase a distància que amb menor o major incidència intenten potenciar l'ús de les TIC en els processos

d'aprenentatge que feim com a professors. Aquesta iniciativa obre un poc més la porta als canvis conceptuals i metodològics de què parlàvem a l'apartat anterior des de la pràctica mateixa com a docents en activitats de formació.

LA FORMACIÓ ENTRE IGUALS I L'ÚS DE LES TIC

Dins de l'experiència esmentada abans del CEP Manacor, personalment em va interessar la modalitat mixta de formació perquè pretenia rendibilitzar els avantatges de la formació presencial i els de la formació a distància. Em vaig decidir doncs a aplicar-la i vaig triar una de les modalitats de formació que precisament té el seu pes en el fet presencial dels participants: el seminari. Tal com el tenim definit en el nostre entorn professional, un seminari es caracteritza bàsicament pel treball presencial entre iguals, cooperatiu i autoformatiu; de fet, solen esdevenir el lloc i hora de trobada entre professionals del mateix àmbit que treballen a centres diferents.

Com a assessora de formació, em plantejava bàsicament dos objectius quan vaig decidir aplicar la modalitat mixta als seminaris, un de caire funcional i un altre de caire pedagògic:

- Millorar la rendibilitat horària del professorat participant i minvar la despesa en temps i desplaçaments.
- Afavorir la participació productiva entre el professorat assistent que comparteix experiències i formació i la seva aportació individual al grup.

Aquests aspectes són els que al meu entendre, en major o menor mesura, fan minvar la qualitat de l'autoformació en seminaris entre iguals de tipus totalment presencial.

Pel que fa al primer, és obvi que les eines TIC ens poden alliberar de desplaçaments, horaris fixos i incomoditats circumstancials. Cal emperò, superar l'entrebanc del desconeixement de l'entorn virtual, la inseguretat en l'ús d'eines telemàtiques en alguns dels participants, l'heterogeneïtat quant a les seves destreses informàtiques... Cal dir que, a hores d'ara, encara no tot el professorat està familiaritzat en l'ús de les TIC. Per aquest motiu, els seminaris esdevenen també una manera indirecta d'introduir aquestes eines ja que en el seu disseny, independentment del tema, sempre s'hi inclouen continguts instrumentals sobre l'entorn. En alguns casos la feina de tutoria haurà de ser mol intensa ja que és difícil estendre l'ús de l'entorn a distància en un col·lectiu que no en té l'hàbit de forma homogènia. En tot cas, en les experiències que ja s'han duit a terme els objectius referits a aquest aspecte s'han assolit de forma satisfactòria i es pot dir que els participants valoren la comoditat que suposa poder treballar de casa estant i amb la seva pròpia distribució horària dins dels marges establerts pel propi grup.

Pel que fa al segon aspecte cal dir que era un dels que més em preocupava dels seminaris presencials. A vegades les reunions esdevenien ineficaces o poc productives bé pel cansament després d'una jornada de treball i l'adaptació d'horaris familiars i professionals que havien de fer els participants, bé perquè el temps fixat no permetia fer l'anàlisi i la reflexió adequada sobre allò que es compartia. Aquests desavantatges minven considerablement si es pot fer un treball individual previ de forma assossegada. També guanya pes la participació més igualitària dels membres del seminari i s'eviten protagonismes innecessaris. Es disposa de més temps d'anàlisi i reflexió tant dels aspectes teòrics que s'han proposat estudiar com de les

experimentacions de centre o d'aula que s'apliquen. S'afavoreix per tant la formació entre iguals i el treball col·laboratiu.

A tall d'exemple i sense ànim de ser exhaustius exposam algunes de les opinions expressades per participants a seminaris semipresencials:

Te dóna la llibertat de fer la tasca quan tens temps i no estàs lligat a un horari.

A més t'obliga a fer una feina concreta.

Haver de lliurar les teves aportacions per escrit et fa involucrar-te més en la participació.

Amb els fòrums i les respostes a fòrums es produeix un "va i ve" de feina entre tots.

A partir dels articles sobre interculturalitat varen sortir moltes idees que anàrem expressant a través dels fòrums.

Va molt bé per fer feina a distància, encara que fa un poc de por enganxar les teves idees per escrit.

És fàcil d'utilitzar, un cop t'han donat les explicacions oportunes.

Al principi costa un poc degut a la falta de costum d'utilitzar aquest mitjà, i es suma que has de tenir l'equip necessari per poder-ho fer; al final, però, és positiu.

Hi ha hagut una bona coordinació entre els participants, així com una bona relació personal, encara que sempre he trobat l'ordinador molt fred.

El desenvolupament de l'activitat en sí m'ha agradat molt. He quedat prou satisfeta. És un dels cursos en què he après més.

Conèixer una nova forma de realitzar formació i conèixer nous professionals sensibilitzats amb l'educació intercultural.

La comoditat de fer aquest tipus de seminari. M'ha agradat sobretot per dos motius: la metodologia i el tema.

La quantitat d'informació rebuda tant per part de la coordinadora com per part dels altres companys.

La modalitat de seminari et permet tractar de forma directa amb altres professionals sobre temes directament relacionats amb l'educació. Això t'ajuda a millorar la feina.

que es constitueix com a tendència metodològica de futur dins de l'àmbit educatiu². Respecte de l'autoformació, la participació en seminaris semipresencials promou millores actitudinals i procedimentals. Es constata que millora la qualitat de participació: interrelació equilibrada entre els participants, participació més productiva (que aporta idees, que promou el debat seriós...), transmissió més elaborada, concreta i precisa, i augment de l'actitud autoavaluativa individual i del grup. A més, podem afegir que obre possibilitats autoformatives i professionals: desmitifica l'ús de les TIC i les introdueix dins el quefer professional; proporciona actituds obertes a canvis metodològics d'aula a través d'una nova eina; resitua el paper del formador/a respecte de la formació del professorat i alhora replanteja el paper del professor/a respecte de l'alumnat i el procés comú d'ensenyament-aprenentatge.

Adquirir competències de treball col·laboratiu i millorar les nostres competències comunicatives i interpersonals, sens dubte contribuiran a millorar el nostre quefer professional i la relació amb un alumnat que no es pot quedar al marge de les innovacions tecnològiques i de les noves formes de relació laboral i social. No deu estar molt enfora el dia que comencem a utilitzar entorns virtuals de formació de forma més o menys normalitzada a les nostres escoles i instituts³.

Com a conclusió de tot el que s'ha exposat podem dir que amb la implementació de l'ús de les TIC en activitats de formació del professorat es facilita l'aprenentatge entre iguals i s'afavoreix una dinàmica de treball col·laboratiu

2. Aquest debat s'està produint actualment a Europa en el marc de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), que implica una veritable transformació de les estructures universitàries i que preveu una disminució rellevant de la docència presencial i cerca potenciar les competències dels aprenents. Entre elles destaquen especialment les interpersonals (capacitat de treballar en grup ...), les de comunicació, les sistèmiques i les relacionades amb el desenvolupament de l'autonomia en l'aprenentatge. Es pot consultar: Rué, J., Martínez, M. *Eines d'innovació docent en educació superior: les titulacions UAB en l'Espai Europeu d'Educació Superior*. Bellaterra: Servei de Publicacions, 2005 (p. 22-25); i també: González, J.; Wagenaar, R. (eds.) *Tuning Educational Structures in Europe*. Bilbao: Universidad de Deusto, 2003, (p. 40).

3. Sobre aquesta i altres qüestions relacionades vos recomanem: Monereo, Carles (coordinació) et al. (2005): *Internet y competencias básicas. Aprender a colaborar, a comunicarse, a participar, a aprender*. Editorial Graó.

Educació musical i multiculturalisme

Jesús Martínez Vargas
PROFESSOR DE MÚSICA

1

MULTICULTURALISME és un concepte relativament nou per parlar d'un fenomen certament vell com és la barreja i coexistència de grups humans diferents en un mateix espai. Multiculturalisme com expressió de la diversitat és, per tant, la condició normal de tota cultura: a tota societat sempre trobem grups amb diferents codis culturals.

2

L'arribada d'un gran nombre d'immigrants els darrers anys obliga a l'adopció de mesures per tal de corregir les deficiències que aquests fluxos migratoris ocasionen tant a nivell social com educatiu.

3

En el cas de l'educació musical la perspectiva multicultural encara no s'ha desenvolupat de manera suficient. Pel que fa al currículum de secundària, la presència dels continguts relacionats amb les músiques del món és insignificant: tal i com s'indica al text legal, el bloc de música i societat ens ha de posar en contacte amb altres cultures i, juntament amb el d'expressió musical, és el més indicat per contribuir a una millor educació moral i cívica ja que el treball en grup (un grup cada vegada més multicultural que suposadament interpreta un repertori variat que recull peces de distints estils, èpoques

i cultures) fomenta la relació entre els companys/es. També l'audició de manifestacions musicals d'altres societats i cultures hauria d'afavorir el respecte i obertura de l'alumnat a altres tipus d'expressions.

4

Com assenyala Andrea Giráldez, encara estem lluny d'una generalització de l'aplicació dels principis d'una educació musical multicultural i, tot i que una bona part del professorat té bones intencions, no hem passat de la fase inicial d'ensenyar unes poques cançons de dubtosa autenticitat sense un plantejament més seriós basat en un programa on els estils musicals més representatius de diferents grups culturals estiguin representats de manera més equilibrada.

5

En 1966 Egon Kraus, secretari de la Societat Internacional d'Educació Musical, animava els educadors musicals a considerar la perspectiva multicultural en la seva tasca docent. Els seus suggeriments que feia 40 anys enrere encara es poden considerar actuals.

Per al professor Kraus, es tractava d'incorporar la música de diferents cultures a tots els nivells educatius, replantejant-se els continguts i les estratègies metodològiques relacionades amb l'entrenament auditiu, rítmic i teòric per tal de facilitar la seva incorporació a la feina de l'aula. Al mateix temps, aquest replantejament didàctic obligaria a revisar els llibres de text i els diferents materials per tal d'examinar la presència de prejudicis i actituds racistes. Finalment, s'haurien d'elaborar materials didàctics adequats per al tractament de les diferents músiques del món passant definitivament d'una perspectiva eurocèntrica a la multicultural.

6

Una anàlisi dels nostres llibres de text ens mostra una preocupant absència de continguts multiculturals. Analitzant alguns exemplars de llibres de text de 1r d'ESO agafats a l'atzar (els resultats són idèntics a altres nivells) hem trobat que "El viatge sonor a través del temps" que ens proposa Editorial Teide inclou 43 fragments d'audicions de música clàssica i de pop-rock oc-

cidental i només 2 del que anomenen músiques del món: un tema interpretat per Ladysmith Black Mambazo i un altre de música tradicional negro-americana [sic]. L'altre exemple editorial, en aquest cas Santillana, mostra també una desproporció pareguda entre abundància de músics i estils occidentals i absència d'audicions d'obres musicals africanes, asiàtiques i sud-americanes.

Amb altres continguts es reproduïx la mateixa situació: els únics instruments que apareixen als llibres de text són els de corda, vent i percussió de les nostres formacions i conjunts instrumentals, oblidant que hi ha altres instruments que a altres cultures es classifiquen de manera diferent i s'agrupen de manera distinta. La llista de continguts a revisar inclouria la mateixa definició de música, els elements bàsics del llenguatge musical, les estructures musicals i la història de la música entre d'altres.

7

Els reptes de la ciutadania global ens obliguen a un canvi en els mètodes tradicionals d'ensenyament per tal de reflectir l'actual pluralisme social. La defensa de la diversitat cultural en ajudarà en el camí cap al coneixement de l'altre i la millora de les relacions humanes. Per aconseguir aquest objectiu s'ha d'ajudar els educadors i s'ha d'afavorir en l'alumnat divers la comprensió de les seves pròpies cultures des d'una perspectiva externa com una mena de visió autorreflexiva; al mateix temps, hem de proporcionar autoestima a l'alumnat per crear imatges positives de cadascú a l'aula.

L'educació artística contribueix a reforçar la comprensió multicultural perquè a través del coneixement de la varietat de músiques es contribueix al coneixement de cada tradició des d'una perspectiva que considera que cap d'elles no és millor ni pitjor sinó

que totes les tradicions tenen valor.

Com diu molt encertadament Natalie Jones Kreutzer: "La preocupació històrica de educació formal con el arte musical occidental, ha llevado el mensaje implícito de que esta es la única tradición de valor a tratar en serio. Estudiando la música de muchos pueblos se sobrepone la implicación tácita de la superioridad de una tradición única y se ayuda a extender la validez a todas. Cuando se hace un esfuerzo por observar las prácticas musicales de los grupos en las aulas, la personalidad individual de los miembros se afirma".

8

Finalment, la qüestió es com s'introdueix la diversitat musical en els nostres plans d'estudi.

En primer lloc, hi ha un dèficit multicultural pel que fa a la formació inicial i a la formació contínua dels educadors musicals. En general, la nostra formació està connectada amb les tradicions musicals europees i ens falten coneixements de les altres cultures musicals.

En segon lloc, hi ha una considerable falta de material especialitzat. Una recerca a la web westmusic.com ens mostra 49 referències sobre material didàctic relacionat amb multiculturalisme musical, això sí, totes elles en anglès. Una enorme oferta si es compara amb la inexistència de propostes didàctiques d'aquest tipus que nosaltres tenim.

En tercer lloc, sens dubte el factor més important de tots és comptar amb la complicitat dels educadors musicals, convençuts de que atendre aquesta diversitat cultural que tenim a les nostres aules és, avui en dia, un dels nostres grans reptes professionals.

BIBLIOGRAFIA

GIRÁLDEZ, Andrea: *Educación musical desde una perspectiva multicultural*: diversas aproximaciones, <http://www.sibertrans.com/trans/transiberia/giraldez.htm> (darrera consulta: Febrer de 2006).

KREUTZER, Natalie Jones: *Multiculturalismo en la educación musical en los Estados Unidos*, <http://www.conservatorianos.com.mx/4kreutzer.htm> (darrera consulta: Febrer de 2006).

KREUTZER, Natalie Jones: *Música para la educación multicultural*, <http://www.conservatorianos.com.mx/indices.htm> (darrera consulta: Febrer de 2006).

MARTÍNEZ VARGAS, Jesús; MASSARA KURTZ, Celia & MENÉNDEZ REDONDO, Mercedes: "La música en el mundo". *CissPraxis. Guía de Música*, (2001), pp. 124/83-124/240.

PRATS, Joaquim & RAVENTÓS, Francesc (dirs.): *Sistemas educativos europeos ¿Crisis o transformación?*, <http://www.es.lacaixa.comunicacions.com/es/pfes.php?idioma=esp&llibre=18> (darrera consulta: febrer de 2006).

PERI ROSSI, Cristina: *Multiculturalismo y tolerancia*, http://www.aulaintercultural.org/article.php3?id_article=147 (darrera consulta: Febrer de 2006).

POWER, Maggie: "Educación intercultural: progresos en Inglaterra". En *La educación intercultural. Un reto en el presente de Europa* (Madrid: Col. Madrid en el mundo, 2002), pp. 67-77.

RELAÑO PASTOR, Eugenia: "Los continuos cambios de la política de inmigración en España", *Migraciones internacionales*, vol. 2 (2004), pp. 110-141.

SARRIBLE, Gabriela: "Definiciones y datos sobre migración internacional y nacional: el caso de España", *Migraciones internacionales*, vol. 1 (2002), pp. 123-146.

SHENAN CAMPBELL, Patricia K.: "La diversidad de culturas y los mundos musicales en las escuelas americanas", *Eufonía. Didáctica de la música*, nº 6 (1997), pp. 7-14 [número monográfico sobre multiculturalisme i música].

WEBS D'INTERÉS

<http://www.aulaintercultural.org/>

http://www.entrecultures.org/04_calidos/diversitat.htm [cançons, danses, activitats i recursos per treballar la diversitat a partir de la música].

<http://www.isme.org/> [web de la International Society for Music Education].

<http://www.es.lacaixa.comunicacions.com/es/pfes.php?idioma=cat> [dins de la col·lecció d'estudis socials de la Fundació la Caixa es poden trobar diversos números dedicats a immigració estrangera i reptes educatius, sistemes educatius europeus, immigració i mercat de treball, etc].

http://www.pch.gc.ca/progs/multi/index_f.cfm [web del Programa canadenc del multiculturalisme].

Estat, nació, país.

ALGUNES REFLEXIONS SOBRE LA TERMINOLOGIA DE LES CIÈNCIES SOCIALS A 4T D'ESO

Martí Canyelles
IES MARRATXÍ

L'ASSOLIMENT dels objectius que per l'àrea de ciències socials, geografia i història es defineixen a l'etapa ESO, du implícit l'adquisició i utilització adequada de la terminologia i vocabulari propis de l'àrea. Aquesta constatació podria resultar sobrerera per evident, si no fos perquè, sobretot quan es tracten els temes de la història moderna i contemporània, a 4t d'ESO, s'entra en una sèrie de qüestions controvertides i mediatitzades per les diferents ideologies polítiques.

No vull dir amb això que les errades conceptuals de les ciències socials siguin exclusives d'aquesta etapa. Podríem fer esment aquí de la ja tòpica tergiversació dels climes a les etapes infantil i primària. Quants llibres de text no relacionen l'hivern amb la neu, quan a les Illes Balears la neu és un fenomen excepcional, o la tardor amb la caiguda de les fulles, quan als climes mediterranis és precisament aquesta estació de l'esclat de la vida, amb el verd dels camps i la rebrotada dels boscos després de la sequera estival?

Però és sobretot a partir de 4t d'ESO que aquesta terminologia pot esdevenir problema, condicionada per prejudicis i per intencions polítiques que poc tenen a veure amb la geografia i la història científiques.

Vull aclarir abans que res que aquest article no pretén prendre part per cap de les ideologies polítiques a que em referia, però personalment pens que, de la mateixa manera que, quan sorgeix una controvèrsia els polítics acu-

Europa dels Estats o Europa de les Nacions?

deixen a l'opinió dels juristes, també els científics, i els ensenyants com a tals, hem de tenir resposta a aquests temes, des de la nostra àrea. Per altra part, hem de constatar que no és fàcil definir-se, donada la continuada instrumentalització i manipulació que se n'ha fet històricament, per justificar les diferents ideologies abans esmentades.

Els llibres de text vénen utilitzant indistintament aquests els tres termes de l'enunciat: estat, nació, país, sense preocupar-se de la seva definició ni intentar esbrinar massa el seu significat, les seves similituds, concordances i diferències.

Històricament, i des de la revolució francesa, les ideologies liberals han intentat identificar estat i nació com a sinònims. Aquesta identificació resulta

totalment anacrònica a partir dels anys vuitanta del segle XX. Com explicar el conflicte dels Balcans –abans un país – estat – nació: l'antiga Iugoslàvia? O la desfeta de la URSS? Quina és la identitat del “poble saharauí”?

Per això, crec que en la terminologia que s'explica a ESO, s'hauria d'aprofundir en la definició dels termes que ens ocupen:

- **Estat:** és una entitat formada per:

Un poder polític: una forma de govern (república, monarquia...), unes institucions polítiques (parlament, poders delegats...) unes lleis i un exèrcit (quasi tots els estats)

Un territori, amb unes fronteres ben definides i excloents dels altres estats.

Una població, considerada com a “ciutadans de tal estat”

Necessàriament un estat ha de tenir aquests tres components. Quan miram un mapa polític –del món per exemple- estam veient un mosaic de colors ben definits. És, no ho oblidem, un mapa d'estats.

- **Nació**, per contra, fa referència en primer lloc al seu ètim “natio”: “origen, néixer”, i es refereix a la gent, les persones. Durant tota l'edat mitjana i moderna el terme nació era molt clar, i dins els territoris d'una monarquia –estat- conviuen multitud de nacions: de nació de jueus, de musulmans.... Quan Ramon Muntaner a la seva Crònica parla dels mallorquins com a “de nació de catalans” es refereix ni més ni manco al seu origen de gent de repoblació, i hauria estat un contrasentit qualsevol dubte sobre el terme.

Si bé la majoria de nacions s'identifiquen amb un territori, aquest no necessàriament ha d'existir. La nació no té fronteres excloents, sinó zones de transició o de contacte entre nacions. La Franja, zona entre Catalunya i Aragó, o els dos vessants dels Pirineus – avui territori espanyol i francès – són uns de tants exemples de zones de transició entre llengües i cultures.

Avui encara queden reminiscències d'aquell antic concepte de nació als estats desenvolupats: els gitanos d'arreu del món, o els jueus – Israel és una creació del segle XX -. I podríem parlar també dels indis d'Amèrica i d'infinidat de pobles d'Àsia i Àfrica, com a exemples de nacions sense un territori definit.

Quan una determinada cultura o poble es pot definir com a nació? Evidentment, haurem d'acudir a l'entitat cultural i lingüística. Però no podem oblidar que la nació és una creació històrica, i haurem d'acudir necessàriament a la voluntat de la gent d'identificar-se amb aquest cultura. En definitiva, el sentiment, la voluntat d'ésser nació és un factor determinant de la seva existència.

- **País** és una paraula més genèrica. No oblidem que el concepte de país és una creació de la ciència geogràfica. Assimilable al concepte ampli de paisatge, des de la geografia regional, sobretot d'origen francès, es defineix país com el conjunt d'espais geogràfics que tenen una determinada entitat. Es pot aplicar així el concepte país a moltes categories: Espanya seria un país com també ho serien per exemple el país Basc, Còrsega, les Illes Balears, els Països Catalans, o els països de l'àrea mediterrània (no identificables exactament amb els estats de l'àrea mediterrània). De la mateixa manera, es pot parlar de països rics i pobres (de manera genèrica, però millor parlar d'estats quan assenyallem aquests territoris al mapa), països desèrtics, països tropicals, etc.

Monument a Isabel II a Palma, enderrocat durant la revolució de 1868. Amb el liberalisme va començar la confusió conceptual entre estat, país i nació

Com deia al començament, la llarga tradició d'utilització indiferenciada dels termes nació, estat, i país, fa avui difícil la seva precisió terminològica. És difícil crear termes substitutius de “parc nacional”, “renda nacional”, “Organització de Nacions Unides”, etc. Tot i així, la indagació a classe d'aquests conceptes i la utilització clara i diferenciada dels termes poden ésser eines molt útils en el tractament de les ciències socials, sobretot en els temes d'història moderna i contemporània.

I finalment, no oblidem que, de la mateixa manera que les nacions, els estats són també creacions històriques que neixen i moren –generalment no de manera pacífica per desgràcia -. Crec recordar que era Antoine de Saint-Exupéry, a “Vol de nit”, que deia que, des del cel, no es veien les fronteres. Avui si que en veuria al manco una: la tanca metàl·lica que passa per Ceuta i Melilla, continua per Rio Grande i pel mur de Jerusalem; la que separa el Nord del Sud, els estats rics dels estats pobres.

JUGANT, JUGANT...

Vida pública, vida privada i vida íntima

Vicenç Arnaiz

TOTS tenim una vida més o menys pública configurada per uns drets i deures. La vida pública per gestionar-se té dues eines principals: la solidaritat i la democràcia. Els àmbits privilegiats de creixement individual a la vida pública són l'opinió i el compromís

Quasi tots tenim vida privada. En aquest nivell ens alliberem de disciplines que vivim imposades i som més espontanis. També privadament evidenciam una gamma més àmplia i clara de criteris, idees, projectes, sentiments,...

Tret d'alguns "malalts de públic" sentim l'espai de vida privada com una dimensió privilegiada

Però... i la vida íntima? Tenim vida íntima? Alguns identifiquen intimitat amb emocions. És cert que algunes emocions són ben íntimes per més que tots les tinguem.

Altres relacionen intimitat amb cos. És ver: sentim necessitat de mantenir un cert secret en alguns aspectes de la nostra dimensió corporal.

També sol ser freqüent identificar intimitat amb una relació privada o en aquells aspectes de relació que només compartim amb un interlocutor privilegiat, per exemple: les relacions amoroses, d'amistat i les terapèutiques

La vida íntima d'una banda té a veure, certament, amb determinades emocions, amb alguns aspectes de la vida corporal i amb certes relacions.

La intimitat exigeix una certa reserva però secret i intimitat no són el mateix.

La intimitat inclou, entre altres qüestions, molts aspectes que se'ns fan presents en la quietud o quan afrontam la nos-

tra petitesa. Llavors, de tot el que hem viscut, pensat, vist, ... alguns aspectes adquireixen una rellevància peculiar mentre altres desapareixen. Per açò la intimitat és el nostre rostre intern i en ell ens reconeixem a nosaltres mateixos. És des de la intimitat que identifiquem el que ens emplena i el que ens inquieta. Cada ú en la seva vida interior coloreja el bé i la bellesa. I cada ú també internament construeix el seu peculiar horror al mal.

Tot açò té a veure amb la intimitat. La consciència pot ser-ne el primer referent i fins i tot sovint n'és la comptable. Tanmateix... com es governa la vida íntima?

Sabem d'estratègies, normes i recursos per a la vida social. La vida privada passa pel diàleg amb qui la compartim. Per enriquir la vida privada disposam de testimonis que ens són referències (pel·lícules, amistats, ...).

Però i la vida íntima? De quines eines disposam per ser-ne amo de la pròpia?. Quines eines proposam en l'educació per habilitar-nos en aquesta dimensió?. O potser defensaríem que cada ú s'ho cogui com pugui?

El conjunt d'instruments, recursos i àmbits de la vida íntima en deim espiritualitat.

Sí, no us sorprengueu.

La vida íntima té a veure amb els que i els perquè. Amb allò que ens inquieta profundament i amb les incerteses. L'espiritualitat té a veure amb triar-ne els més rellevants, amb teixir interrogants assequibles a l'enteniment, i amb la recerca d'espais i estratègies per mantenir-los encesos sense respostes segures.

També la vida interior és l'espai on

s'instal·len les conviccions més sòlides. L'espiritualitat té a veure amb saber-les trenar fins dibuixar el coratge i l'esperança.

Intimitat té a veure amb identificar quina bellesa ens trasbalsa. L'espiritualitat ens fa sentir el desig de contemplar-la i fins i tot ens fa capaços de crear-la (bellesa plàstica, bellesa poètica, bellesa emocional, ...)

Intimitat té a veure amb la set de felicitat. L'espiritualitat aporta intuïcions de com cercar-la sense trobar-la definitivament

Intimitat és allò que hom reconeix com essencial del propi jo. Espiritualitat té a veure amb intimar amb hom mateix i la possibilitat de reinventar-nos

La confusió interior ens turmenta. Ser humà exigeix trenar el sentit del que vivim.

L'infant té vida íntima molt abans de què els proposem escriure.

Viu inquietud ben prest convertint-les en curiositats i interrogants. Senten que quan apaguen la llum els resta un món intern ben actiu. Si no saben de la vida interior llavors en tenen por.

També alguns adults, esquius d'ells mateixos, apaguen la remor interior amb sorolls, respostes blindades i consum.

L'escola no és la principal responsable de la formació de l'espiritualitat de cadascú com tampoc és la responsable de la dieta dels infants ni de la pau en el món però sí prenem mesures d'educació en la salut i per la pau.

La modernitat pedagògica proclama amb majúscules el respecte a cada un. Tanmateix potser hi hem d'afegir la lletra petita: com fer possible que cada hom prengui a càrrec la pròpia vida.

Conèixer l'AMEIB

Coloma Terrasa Ventayol
Ana Buades Pons
Antoni Aulí Ginard
AMEIB

L'ARXIU i Museu de l'Educació de les Illes Balears és una institució que s'encarrega de salvaguardar el patrimoni educatiu de la nostra comunitat. Aquesta tasca consisteix bàsicament en arreplegar, catalogar, restaurar i conservar mobles, aparells, estris, material escolar, llibres i documentació diversa referent a l'educació a les nostres illes. La publicació del Decret 107/2001 de 3 d'agost (11-VIII-2001) ha modificat la situació legal i administrativa de l'Arxiu i Museu de l'Educació de les Illes Balears. La conseqüència directa d'aquest fet és que el nostre és, juntament amb el de Galícia (MUPEGA), l'únic museu d'aquestes característiques i, de fet és únic tota vegada que inclou un apartat fonamental com és l'Arxiu.

El passat mes de gener, des de la Direcció General de Formació Professional es va prendre la iniciativa de donar a conèixer la institució arreu de la Comunitat Autònoma, principalment als docents de Mallorca, Menorca i Eivissa - Formentera. Per aquest motiu, es va fer la presentació de l'AMEIB als centres de professorat de Palma, Manacor, Inca, Maó, Ciutadella i Eivissa.

En aquestes presentacions, on hi participaren un bon nombre de docents de les Illes, es varen desenvolupar els següents punts:

ANTECEDENTS HISTÒRICS DE L'AMEIB

Des de la creació de l'Institut Balear (1836), el sistema educatiu a les Illes

Balears actuà com a motor de canvi, transformació i millora de la societat.

Amb l'ajuda dels mestres es crearen a les illes diversos centres i institucions encaminats a la innovació dins el món educatiu. Una d'aquestes institucions fou el Museu Pedagògic Provincial, creat a Mallorca l'any 1918 per l'inspector d'ensenyament Joan Capó Valls de Padrines.

Posteriorment, la Guerra Civil Espanyola (1936-1939), desbaratà aquesta experiència. Els locals es tancaren i el fons documental es dispersà.

L'any 1984, amb la creació del Centre de Recursos Pedagògics de Palma, es va intentar recuperar el paper que havia tengut aquella institució.

Fins fa pocs anys, no hi havia moltes iniciatives per conservar documents i materials que haurien estat fonamentals per entendre el nostre patrimoni educatiu. L'any 1995 es va donar el primer pas per a la futura creació de l'AMEIB amb la recollida i emmagatzemant de la documentació de l'antiga Direcció Provincial del MEC en diverses sales d'un antic centre de Formació Professional d'Inca, l'IFP Llorenç Maria Duran. Finalment l'any 2001 es va crear l'AMEIB i se'l dotà d'un marc jurídic estable.

Durant aquests darrers anys, s'han anat recuperant i catalogant documents, materials i llibres antics, rebent nombroses donacions de centres educatius, de particulars i d'altres institucions. A més a més s'ha organitzat un catàleg i el sistema de consulta del fons.

OBJECTIUS DE L'AMEIB

> Habilitar un espai físic per conservar, exposar i emmagatzemar el fons del museu, arxiu i biblioteca.

> Recollir, catalogar i conservar la documentació antiga de les diverses institucions que gestionaren i/o gestionen actualment l'administració edu-

cativa (Secció Administrativa, Direcció Provincial i Conselleria), del SITE, de la UPE i dels centres educatius de les Illes Balears.

> Donar a conèixer la institució per rescatar i restaurar mobiliari i material escolar de diversos centres educatius.

> Rebre donacions particulars.

> Organitzar el catàleg i sistema informàtic de consulta del fons.

> Restaurar el mobiliari i material educatiu que cedeixen diferents propietaris donants.

ACTIVITATS QUE REALITZA

> Promoció i difusió del nostre patrimoni. Exposició permanent de part del nostre fons.

> Exposicions temàtiques pròpies o externes que ajudin al coneixement de la nostra història educativa.

> Col·laboració amb centres educatius, associacions, ajuntaments i altres institucions públiques i privades.

> Impulsar la investigació i les publicacions sobre temes de la Història de l'Educació.

> Col·laboració de la Germandat de Mestres Jubilats en tasques de catalogació.

> Col·laboració amb la UIB en matèria de formació d'alumnat en pràctiques de tercer i quart curs de Pedagogia.

> Organització, conjuntament amb altres institucions patrocinadores, d'un concurs bianual de fotografia relacionada amb el món de l'educació.

COL·LABORACIONS

Podeu col·laborar amb l'AMEIB com a particulars, com a centre, associació o institució mitjançant:

• **Cessió:** lliurant les vostres peces en

propietat a la CAIB mitjançant l'AMEIB.

• **Dipòsit:** donant la custòdia de les peces a l'AMEIB sense perdre'n la propietat.

• **Dipòsit temporal:** deixant les vostres peces temporalment a l'AMEIB per a la seva exposició, reproducció, anàlisi o estudi.

CAP ON VA L'AMEIB

L'AMEIB té com a finalitat conservar la història de l'educació de les Illes Balears i projectar-la cap a l'exterior; a la resta de l'Estat Espanyol i de la Unió Europea.

ÀREES DE L'AMEIB

L'Arxiu.

A l'Arxiu de l'AMEIB hi podem trobar documents manuscrits, mecanoscrits o derivats de suport informàtic derivats del funcionament administratiu i educatiu de les institucions, centres, professors i alumnes i particulars.

L'arxiu recull obres de diferents fonts:

- Secció Administrativa (Personal, Escoles Privades i Guerra Civil, Junta provincial d'Instrucció Pública, construccions escolars i secretaria particular).
- Antigues direccions provincials del MEC
- Inspecció educativa (SITE).
- Unitat de Programes Educatius (UPE)
- Diferents centres educatius de les Illes Balears
- Material didàctic
- Col·leccions factícies.

El Museu.

En el seu fons podem trobar mobiliari, vestuari, maquinària, aparells i material didàctic que tenen el seu origen a les administracions educatives, centres, alumnes i professors particulars.

Disposam d'una sala anomenada "l'escola d'ahir" on hi trobam exposada, de forma permanent, una aula dels anys 40.

A més a més, també tenim una aula més moderna (anys 50-60).

El fons del museu es troba catalogat en diferents apartats:

- Mobiliari.
- Aparells.
- Estris.
- Material escolar.
- Instruments musicals.
- Treballs escolars.
- Símbols d'identitat.
- Orfebreria.
- Vestuari.
- Joguines.
- Gravats.
- Diplomes i títols.

La Biblioteca.

A la biblioteca hi trobam llibres de professorat (guies, solucionaris, quaderns de preparació de classes, llibres de professor), llibres d'alumnat (cultura general i enciclopèdies, llibres de text per nivells, assignatures o cursos, quaderns d'exercicis, biblioteca d'aula), etc.

S'han considerat com a part del fons de la biblioteca els manuscrits que,

encara que sense voluntat de publicació, consten explícitament d'autoria, lloc de redacció i any. Tal és el cas dels mecanoscrits, informes i memòries de llicenciatura.

L'àrea de la biblioteca va néixer amb la voluntat d'especialitzar-se en història de l'educació de les Illes Balears. En aquest sentit, la biblioteca aconsegueix tres objectius bàsics:

- > Consulta i documentació al servei del personal de l'Arxiu i Museu.
- > Recerca i consulta per a investigadors.
- > Fons d'investigació, en recollir obres de temàtica educativa.

També es va presentar el V Concurs de Fotografia Educativa que l'AMEIB organitza cada dos anys. El tema d'enguany és: "Les activitats complementàries". Les bases d'aquest concurs foren comunicades als representants dels centres educatius i la informació d'aquesta presentació es va enviar per correu als centres educatius de les Illes Balears.

Quaderns de salut a l'escola (VIII).

La grip aviària

Joan Fiol Reynés

ASSESSOR CEP INCA I MANACOR.

MALGRAT que ha provocat ja molta alarma entre tota la població i també entre els docents, hem de dir el primer de tot que el contagi només és possible per via respiratòria, per inhalació de material contaminat amb virus procedents d'animals malalts o morts o inhalació directa de gotes microscòpiques de saliva d'aquests animals infectats.

Hi ha tres tipus de virus de grip: A, B, C: El tipus A és el que fa les majors epidèmies i el virus de la grip aviària és del tipus A.

La grip aviària és una malaltia causada per la soca de virus H5N1 i representa un perill de poder provocar una pandèmia. Una pandèmia és una epidèmia a nivell mundial i són molt més greus que els brots de grip propis d'una estació. Les darreres pandèmies s'han produït els anys 1918, 1957 i 1968.

Però hem de dir que fins ara no s'ha comprovat mai cap cas entre humans i que per això faria falta que el virus faci una mutació. Precisament per evitar aquest fet es va promoure aquest any una vacunació antigripal molt extensa per arribar al màxim de col·lectius de població, perquè si bé la vacunació no protegeix contra la grip aviària, si que disminueix les seves possibilitats de mutació del virus en humans.

En els països asiàtics que han tingut més casos de grip aviària no han tingut cap cas de contagi en humans del virus H5N1 malgrat tenen condicions sanitàries molt deficientes i hi ha convivència entre humans i animals molt intensa.

També cal dir que no s'ha demostrat cap cas de contagi per via alimentària, i a més en cas que un pollastre estigui malalt, el virus seria destruït durant el procés de cuinat.

Els primers casos de grip aviària varen ser a Hong- Kong (1977). El 2004 ja varen aparèixer casos a Vietnam i Tailàndia. El 2005 es varen registrar casos per ordre cronològic a: Vietnam, Tailàndia, Cambodja, Indonèsia, Sumatra, Xina, ... El 2006 han aparegut casos a Turquia, Iraq, Armènia, Egipte, Geòrgia, Iran, Líban, Moldàvia, Síria, Ucraïna, Bulgària, Grècia, Itàlia, Eslovènia i darrerament a França i Alemanya.

Actualment s'han confirmat uns 150 casos de grip aviària en humans i sempre el contagi s'ha confirmat a partir d'animals, malgrat això la malaltia és preocupant perquè fins ara ha demostrat una alta mortalitat (més de 50 %).

No tenim cap vacunació contra la grip aviària i únicament es recomana la vacunació contra la grip per disminuir les possibilitats de mutació del virus, i a partir de quan es faci la mutació es podrà investigar llavors una vacunació contra el virus H5N1.

En aquest moment el més important sembla que és impedir el contagi del virus dels animals salvatges cap els animals domèstics i per això és que es recomana tenir les aus domèstiques tancades.

Per aquest mateix motiu sembla millor fer una bona sanitat animal que no emmagatzemar grans quantitats d'antivirals, que és el que han fet els països occidentals. És a dir és més adient millorar els serveis veterinaris que emmagatzemar capsos d'antivirals. També s'ha prohibit la importació de pollastres dels països afectats i la importació de carn d'aquests països.

Els símptomes de la grip aviària són: febre, tos, dolor de faringe, dolors musculars, conjuntivitis, pneumònia i altres complicacions que arriben a posar en perill la vida del pacient.

L'experiència dels darrers anys indica que la infecció es produeix per contacte continuat de les aus amb humans i no és fàcil la disseminació dels virus de pollastres als humans i de fet s'han registrat pocs casos en treballadors d'una granja o veterinaris i la majoria de casos es produeixen per contacte entre les famílies i les aus de corral.

Per finalitzar, de moment es recomana cuinar les aus de manera higiènica i en principi no hi ha cap evidència de contagi per consum d'ous crus. Eviteu el contacte directe amb aus, especialment les salvatges.